

Porez na dohodak u Republici Hrvatskoj

Šaban, Doris

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic Nikola Tesla in Gospić / Veleučilište Nikola Tesla u Gospiću**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:107:574321>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-29**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic Nikola Tesla in Gospić - Undergraduate thesis repository](#)

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Doris Šaban

POREZ NA DOHODAK U REPUBLICI HRVATSKOJ

INCOME TAX IN THE REPUBLIC OF CROATIA

Završni rad

Gospić, 2017.

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Upravni odjel

Stručni studij Upravno pravo

POREZ NA DOHODAK U REPUBLICI HRVATSKOJ

INCOME TAX IN THE REPUBLIC OF CROATIA

Završni rad

MENTOR

dr.sc. Mehmed Alijagić, prof.

STUDENT

Doris Šaban

MBS:2963000349/12

Gospić, veljača 2017.

Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću

Upravni odjel

Gospić, 29.11. 2016.

ZADATAK

za završni rad

Pristupniku Doris Šaban MBS: 2863000349/12

Studentu stručnog studija Upravni izdaje se tema završnog rada pod nazivom

Porez na dohodak u Republici Hrvatskoj

Sadržaj zadatka :

Porez na dohodak - pojam i sadržajno
određenje; Karakteristike poreza na dohodak;
Porezni obveznik; Izvori dohotka; Primici koji se
ne smatraju dohotkom; Temeljne odrednice poreza na
dohodak u RH; Poreznu osnovicu; Osobni odbitak; Posebne dani;
Stope poreza na dohodak; Prirez; Izračun dani od 01.01.2014;
Raspodjela poreza na dohodak u RH.

Završni rad izraditi sukladno odredbama Pravilnika o završnom radu Veleučilišta „Nikola Tesla“ u Gospiću.

Mentor: Dr. sc. Mehmed Alijagić zadano: 29.11.2016.,
(ime i prezime) (nadnevak) potpis

Pročelnik odjela: Tomislav Lopač, prof. predati do: 30.09.2017.,
(ime i prezime) (nadnevak) potpis

Student: Doris Šaban primio zadatak: 29.11.2016., Doris Šaban
(ime i prezime) (nadnevak) potpis

Dostavlja se:

- mentoru
- pristupniku

IZJAVA

Izjavljujem da sam završni rad pod naslovom Porez na

dohodak u RH izradio/la samostalno pod

nadzorom i uz stručnu pomoć mentora Dr. sc. Mehmeda Alijagića.

Ime i prezime

Donis Šaban

(potpis studenta)

SAŽETAK

Porez na dohodak javlja se u vrijeme rastuće industrijalizacije, kada sve više ljudi ostvaruje dohodak čime se otvara mogućnost uvođenja dohotka kao novog predmeta oporezivanja. S obzirom na svoju slojevitost i tehniku ubiranja, porezni je oblik koji ulazi u krug najsloženijih poreznih oblika. Bitan preduvjet njegova uspješnog ubiranja je razvijeno gospodarstvo s visokom zaposlenošću, kvalitetno ustrojene računovodstvene i porezne službe te izražena spremnost poreznih obveznika na suradnju s poreznom vlašću. Porezni sustav u Republici Hrvatskoj uređen je na način da je reguliran Zakonima i posebnim propisima koji moraju biti usklađeni sa smjernicama Europske unije. Ovaj Završni rad obrađuje porez na dohodak kao neposredni, izravni porez u poreznom sustavu Republike Hrvatske kojim su obuhvaćene fizičke osobe, obveznici poreza na dohodak. Definirane su i pojašnjenje vrste dohodaka s obzirom na izvor dohotka i to dohodak od nesamostalnog rada, dohodak od samostalne djelatnosti, dohodak od imovine i imovinskih prava, dohodak od kapitala, dohodak od osiguranja, drugi dohodak, te metodologija utvrđivanja porezne obveze i poreznih stopa i utvrđivanje poreznog razdoblja, navedeni su primici koji se ne smatraju dohotkom, te objašnjeni pojmovi osobnog odbitka kao neoporezivi dio dohotka i drugi.

KLJUČNE RIJEČI: porezni sustav, porez na dohodak, fizičke osobe, vrste dohotka, porezna obveza, porezna stopa, osobni odbitak

SUMMARY

Personal income tax arises at the time of growing industrialization, when more and more people materialize income which opens the possibility of introducing income as a new subject of taxation. Due to its multi layered nature and collection technique, the income tax is among most complex tax types. An essential precondition for its successful collection is a developed economy with high employment, high quality accounting and taxation services and willingness of taxpayers to cooperate with the tax authorities. The tax system in the Republic of Croatia is regulated by law and special regulations that must comply with the guidelines of the European Union. This document deals with the income tax as the immediate, direct tax in the tax system of the Republic of Croatia, which includes private persons, income tax payers. Document defines and clarifies types of income by the source of income which is decided as income from employment, self employment income, income from property and property rights, income from capital, income from insurance, and other income. Methodology of determining tax liability and tax rates, and determination of the tax period is explained as well as terms like personal deduction as non taxable income. There is also a list of receipts not considered income.

Key words: tax system, income tax, natural persons, types of income, tax liability, tax rate, personal allowance

SADRŽAJ

1.	UVOD	1
2.	POREZ NA DOHODAK – POJAM I SADRŽAJNO ODREĐENJE	2
2.1.	KARAKTERISTIKE POREZA NA DOHODAK	4
2.2.	POREZNI OBVEZNIK	6
2.3.	IZVORI DOHOTKA	7
2.3.1.	DOHODAK OD NESAMOSTALNOG RADA.....	7
2.3.3.	DOHODAK OD IMOVINE I IMOVINSKIH PRAVA	11
2.3.4.	DOHODAK OD KAPITALA	13
2.3.5.	DOHODAK OD OSIGURANJA	15
2.3.6.	DRUGI DOHODAK.....	16
2.4.	PRIMICI KOJI SE NE SMATRAJU DOHOTKOM	20
3.	TEMELJNE ODREDNICE POREZA NA DOHODAK U RH	23
3.1.	POREZNA OSNOVICA	26
3.2.	OSOBNİ ODBITAK.....	27
3.3.	POSEBNE OLAKŠICE	31
3.4.	STOPE POREZA NA DOHODAK.....	32
3.5.	PRIREZ.....	36
3.6.	IZRAČUN PLAĆE OD 01. SIJEČNJA 2017.....	37
4.	RASPODJELA POREZA NA DOHODAK U REPUBLICI HRVATSKOJ	41
5.	ZAKLJUČAK.....	46
	LITERATURA	48
	POPIS TABLICA	50
	POPIS GRAFIKONA	51
	POPIS SLIKA.....	52

1. UVOD

Porez na dohodak sastavni je dio poreznog sustava Republike Hrvatske. Zajedno s porezom na promet nekretninama spada u zajedničke poreze. U Republici Hrvatskoj koristi se progresivan sistem oporezivanja dohotka a baziran je na poreznim stopama, osobnim odbitcima i ostalim odbitcima. Porez od nesamostalnog rada glavni je čimbenik poreza na dohodak u RH. U većini zemalja upravo je on jedan od glavnih poreza čijom se primjenom poreznih stopa i progresivnosti, sustav može učiniti pravednijim. Zakonom o porezu na dohodak i Pravilnikom o porezu na dohodak u Hrvatskoj je regulirano utvrđivanje, obračunavanje i plaćanje poreza na dohodak. Što se tiče modela oporezivanja dohotka Hrvatska primjenjuje jedinstveni sintetičko-germanski tip oporezivanja dohotka s osnovicom koja predstavlja zbroj svih prihoda ostvarenih tijekom jednog poreznog razdoblja. U Hrvatskoj se oporezuje šest izvora dohotka, a to su nesamostalni rad, samostalna djelatnost, imovina i imovinska prava, kapital, osiguranje i drugi dohoci. Korisnici prihoda od poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak su jedinice lokalne i područne samouprave, tj. općine, gradovi i županije, dok državni dio uglavnom služi za pomoći i decentralizaciju sustava. U ovom završnom radu, nakon uvodne cjeline rada, u drugom dijelu završnog rada objašnjen je pojam i sadržajno određenje poreza na dohodak, navedene su i objašnjenje karakteristike poreza na dohodak, te su objašnjeni pojmovi „porezni obveznik“ i raščlanjeni svi izvori dohotka prema Zakonu o porezu na dohodak. Treći dio završog rada posvećen je temeljnim odrednicama poreza na dohodak u RH, a u četvrtoj cjelini pod nazivom „Raspodjela poreza na dohodak u RH“ koja je uređena Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, dat je prikaz raspodjele na općine, gradove, županije, te analiza prihoda od poreza na dohodak u proračunu Republike Hrvatske za razdoblje od 2011.-2015. godine. U izradi rada korišteni su zakonski propisi i podzakonski akti koji uređuju ovu materiju kao što su Zakon o porezu na dohodak, Pravilnik o porezu na dohodak, Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, ostala stručna literatura, te dostupni statistički podaci i primjeri koji su bili na raspolaganju.

2. POREZ NA DOHODAK – POJAM I SADRŽAJNO ODREĐENJE

Porez na dohodak je porezni oblik koji obuhvaća dohodak svih fizičkih osoba. Porez na dohodak - *Income Tax*, je uz porez na promet jedan od najznačajnijih poreza u suvremenim poreznim sustavima, jer je njegov udjel u bruto domaćem proizvodu - BDP-u, zemalja Europske Unije oko 11% (Alijagić, 2015.). Kolijevka modernog poreza na dohodak je Engleska, a prvi put je uveden 1798. godine za potrebe financiranja rata s Napoleonom. Segment neposrednih poreza kojim su obuhvaćene fizičke osobe kao porezni obveznici jest porez na dohodak. Porez na dohodak pojavni oblik je instrumenata unutarnje privredne intervencije s obilježjima neposrednog oporezivanja jer je porezni obveznik tj. osoba koja ga je dužna na propisani način obračunati i platiti državi ujedno i osoba koja ga izravno plaća iz svoje ekonomske snage bez mogućnosti legalne porezne evazije. Porezni obveznik stvarno trpi tu poreznu incidenciju izravno plaćajući porez kao neposredni porezni dužnik prema državi.

Formalno-pravno promatrano, postoje dva različita porezna oblika kod neposrednih poreza i to (Javorović, 2015.):

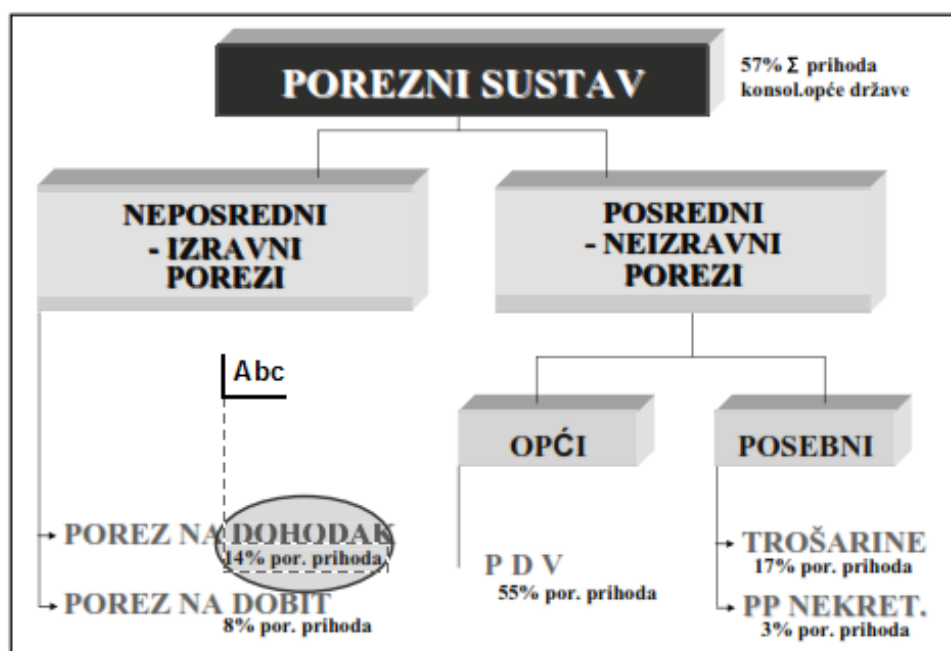
- ☐ porez na dohodak i
- ☐ porez na dobit.

Međutim, prema predmetu oporezivanja suštinski se oni međusobno ne razlikuju i to zbog toga što se dohodak i dobit ne razlikuju sadržajno. Dohodak i dobit razlikuju se samo po načinu mjerenja i to kratkoročno. Kratkoročne razlike između dohotka i dobiti posljedica su različitog načina mjerenja, odnosno primjene različitih osnovnih pravila priznanja odnosno iskazivanja. Novčana osnova je osnovno pravilo priznavanja financijskih učinaka elemenata za utvrđivanje i oporezivanje dohotka.

Puni nastanak događaja osnovno je pravilo priznavanja financijskih učinaka elemenata za utvrđivanje i oporezivanje dobiti. Ova dva različita pravila priznanja promatrana

kratkoročno tj. prema poreznim razdobljima, stvaraju vrijednosne razlike između dohotka i dobiti koje proizlaze iz vremenske razlike između ostvarenja realne, nenovčane i novčane promjene. Te razlike između dohotka i dobiti mogu biti i znatne, pa onda mogu biti znatno različite obveze poreza na dohodak u odnosu na dobit. Međutim, dugoročno promatrano te razlike se neutraliziraju i dohodak se izjednačava s dobiti i obrnuto, pa se tako dugoročno poništavaju i razlike u visini obveze poreza na dohodak u odnosu na dobit stvorene različitim pravilima kratkoročnog vrednovanja poreznih osnovica. Ovo izjednačavanje dokaz je više u prilog tezi da se dohodak i dobit suštinski ne razlikuju.

Slika 1 - Porezni sustav

Izvor: Javorović M., Porez na dohodak u RH, Visoko učilište EFFECTUS, Visoka škola za financije i pravo, **fip**/Volume 3/Number 1/2015., str. 84.

To da se dohodak i dobit suštinski ne razlikuju može se zaključiti i iz položaja poreznog obveznika u našem sustavu neposrednih poreza gdje fizička osoba koja je načelno obveznik poreza na dohodak može biti i obveznik poreza na dobit, a pravna osoba kao obveznik poreza na dobit ne može formalno postati obveznikom poreza na dohodak. Fizička osoba prema zakonu je određena kao obveznik plaćanja poreza na dohodak. To zakonsko

određenje poreznog položaja fizičke osobe u sustavu neposrednih poreza sadržano je u čl. 2 st. 1. Zakona o porezu na dohodak¹ (dalje: Zakona), prema kojemu je porezni obveznik svaka fizička osoba koja ostvaruje dohodak.

Pravna osoba nije niti može postati obveznikom poreza na dohodak čak kad bi se to i željelo. To se zaključuje posredno iz sadržaja odredbi o poreznom obvezniku, a izravno iz temeljne odredbe o primicima koji se ne smatraju dohotkom:

„Dohotkom se u smislu ovoga Zakona ne smatraju primici koji se ostvaruju u okviru djelatnosti koja se oporezuje prema Zakonu o porezu na dobit.“ (Zakon, čl. 9. st. 5.)

Zakonsko određenje poreznog položaja pravne osobe u sustavu neposrednih poreza sadržano je u čl. 2 st. 1. Zakona o porezu na dobit² prema kojemu je porezni obveznik trgovačko društvo i druga pravna i fizička osoba rezident Republike Hrvatske koja gospodarsku djelatnost obavlja samostalno, trajno i radi ostvarivanja dobiti, dohotka ili prihoda ili drugih gospodarskih procjenjivih koristi. Porez na dohodak jedan je od najsloženijih poreza. On na strani države pretpostavlja postojanje dobro organizirane, sposobne, porezne uprave, a na strani poreznih obveznika relativno velik stupanj spremnosti na suradnju, kao i dobro organiziran sustav evidencije podataka potrebnih za razrez tj. utvrđivanje tog poreza.

2.1. KARAKTERISTIKE POREZA NA DOHODAK

Porez na dohodak je jedan od najznačajnijih poreznih oblika, uz porez na promet. Kao instrument fiskalne politike, ima ulogu politike raspodjele, konjunkturane politike, te politike gospodarskog rasta. Kod poreza na dohodak ishodište je načelo plaćanja poreza prema

¹Zakon o porezu na dohodak - na snazi od 01.01.2016., NN 177/04, 73/08, 80/10, 114/11, 22/12, 144/12, 43/13, 120/13, 125/13, 148/13, 83/14, 143/14, 136/15 (dalje: Zakon)

²Zakon o porezu na dobit, pročišćeni tekst zakona, NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, na snazi od 09.06.2016.

ekonomskoj snazi, koja je kod ovog oporezivanja – dohodak. Najuže je povezan uz osobu poreznog obveznika- najosobniji porez.

Porez na dohodak je onaj koji se (Alijagić, 2015.):

- odnosi na ekonomske rezultate koje je ostvarila neka fizička osoba u nekom vremenskom razdoblju,
- uzimaju se u obzir osobne karakteristike poreznog obveznika.

Osnovne karakteristike poreza na dohodak su (Jelčić, 2011.):

- predmet (objekt) oporezivanja,
- osnovica poreza na dohodak,
- oporeziva porezna osnovica,
- povod oporezivanju,
- porez na dohodak je direktni porez,
- subjekt oporezivanja.

Predmet, odnosno objekt oporezivanja porezom na dohodak jesu ukupni prihodi, tj. dohodak poreznog obveznika odnosno tzv. sintetički dohodak. Nasuprot tome i za razliku od sintetičkog oporezivanja dohotka (porezom na dohodak), postoje i porezi kojima se oporezuju pojedini dijelovi odnosno oblici dohotka (analitički porezi). Pritom se za razliku od poreza na dohodak, radi o porezima na pojedine prihode. Tako u nekim poreznim sustavima postoje porezi kao što su, primjerice, porez na prihod od obrtničke djelatnosti, porez na prihod od autorskih prava, porez na prihod ostvaren od honorarnog rada i sl.

Osnovica poreza na dohodak je ukupni neto dohodak. On nastaje tako da se od bruto dohotka odbiju propisima utvrđeni odbici, kojima se smatraju oni koji su bili potrebni za njegovo ostvarenje.

2.2. POREZNI OBVEZNIK

Pojam poreznog obveznika definiran je člankom 2. Zakona koji kaže:

“Porezni obveznik je fizička osoba koja ostvaruje dohodak.”

Obveznici su poreza na dohodak dakle (Javorović, 2015.):

- svaka fizička osoba koja ostvaruje dohodak, ali isto tako dohodak može ostvarivati i više fizičkih osoba zajednički, primjerice kao supoduzetnici zajedničkim obavljanjem samostalne djelatnosti ili kao supoduzetnici/suvlasnici zajedničkim ostvarivanjem dohotka od imovine i imovinskih prava. U tim slučajevima porezni obveznik odnosno svaka fizička osoba zasebno plaća porez na dohodak na dio zajedničkog dohotka koji joj pripada, u pravilu na osnovi sklopljenog ugovora,
- nasljednik – za sve porezne obveze koje proistječu iz dohotka što ga je ostavitelj ostvario do svoje smrti. Istodobno je nasljednik i porezni obveznik za dohodak koji mu pritječe iz naslijeđenih izvora dohotka.

Prema Zakonu obveznici poreza na dohodak mogu biti rezident ili nerezident.

Rezident je fizička osoba koja u Republici Hrvatskoj koja (Zakon, čl. 3., st. 1. i 2.):

- ima prebivalište ili uobičajeno boravište,
- nema prebivalište ni uobičajeno boravište, a zaposlen je u državnoj službi Republike Hrvatske i po toj osnovi prima plaću.

Nerezident (Zakon, čl. 4.) je fizička osoba koja u Republici Hrvatskoj nema ni prebivalište ni uobičajeno boravište, a u Republici Hrvatskoj ostvaruje dohodak koji se oporezuje prema odredbama tuzemnog Zakona.

Opseg porezne obveze rezidenta utvrđuje se prema načelu svjetskog dohotka odnosno oporezuje mu se dohodak ostvaren prema svim izvorima dohotka sukladno Zakonu - dohodak od nesamostalnog rada, dohodak od samostalne djelatnosti, dohodak od imovine i imovinskih prava, dohodak od kapitala, dohodak od osiguranja i drugi dohodak, u tuzemstvu i u inozemstvu. Opseg porezne obveze nerezidenta jest ograničen i utvrđuje se prema načelu tuzemnog dohotka odnosno oporezuje mu se dohodak ostvaren prema svim izvorima iz članka 5.³ Zakona, kao i rezidentu u tuzemstvu.

2.3. IZVORI DOHOTKA

Izvori dohotka su u primici ostvareni od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala, osiguranja i u drugih primitaka (Zakon, čl. 5. st. 1 .).

Dohodak koji se oporezuje prema odredbama ovoga Zakona, prema izvoru dohotka jest (Zakon, čl. 5., st. 2.):

- ☐ dohodak od nesamostalnog rada,
- ☐ dohodak od samostalne djelatnosti,
- ☐ dohodak od imovine i imovinskih prava,
- ☐ dohodak od kapitala,
- ☐ dohodak od osiguranja,
- ☐ drugi dohodak.

2.3.1. DOHODAK OD NESAMOSTALNOG RADA

Primitke po osnovi nesamostalnog rada možemo podijeliti na dvije osnovne skupine i to:

³Izvori dohotka su primici ostvareni od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala, osiguranja i drugih primitaka.

- ☐ plaća,
- ☐ mirovina.

Nadalje, primici po osnovi nesamostalnog rada mogu biti u novcu ili u naravi. Primicima po osnovi nesamostalnog rada smatraju se (Javorović, 2015.):

- ☐ svi primici koje poslodavac u novcu ili u naravi isplaćuje ili daje radniku po osnovi radnog odnosa, prema propisima koji uređuju radni odnos, a to su:
 - ✓ plaća koju poslodavac isplaćuje radnicima u svezi sa sadašnjim radom, prijašnjim radom po osnovi prijašnjeg radnog odnosa ili budućim radom po osnovi sadašnjeg radnog odnosa,
 - ✓ primici po osnovi naknada, potpora, nagrada i drugog, koje poslodavac isplaćuje ili daje radnicima iznad propisanih iznosa,
 - ✓ plaća koju radniku umjesto poslodavca isplati druga osoba,
 - ✓ premije osiguranja koje poslodavci plaćaju za svoje radnike po osnovi životnog osiguranja, dopunskog, dodatnog i privatnoga zdravstvenog osiguranja,
 - ✓ dobrovoljnoga mirovinskog osiguranja iznad propisanog iznosa i osiguranja njihove imovine,
 - ✓ svi drugi primici koje poslodavac isplaćuje ili daje radniku za obavljeni rad po osnovi ugovora o radu ili drugog akta kojim se uređuje radni odnos,
- ☐ poduzetnička plaća koja ulazi u rashod pri utvrđivanju poreza na dobit,
- ☐ primici (plaća) fizičkih osoba izaslanih na rad u Republiku Hrvatsku po nalogu inozemnog poslodavca u tuzemna društva za rad u tim društvima,
- ☐ primici (plaća) članova predstavničkih i izvršnih tijela državne vlasti i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koji im se isplaćuju za rad u tim tijelima i jedinicama,
- ☐ naknade plaće osobama koje pružaju njegu i pomoć hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata I. skupine, prema posebnom propisu.

Primicima po osnovi nesamostalnog rada smatraju se i (Zakon, čl. 14., st. 2.):

- ☐ mirovine ostvarene na temelju prijašnjih uplata doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje
- ☐ mirovine koje isplaćuju osiguravatelji na temelju prijašnjih uplata poslodavca za dokup dijela mirovine, ako su te uplate bile oslobođene oporezivanja,
- ☐ mirovinske rente koje isplaćuju osiguravatelji na temelju prijašnjih uplata poslodavca, ako su te uplate bile oslobođene oporezivanja,
- ☐ mirovine koje se isplaćuju poduzetnicima koji su obavljali samostalnu djelatnost, poduzetnicima koji su plaćali porez na dobit i drugim osobama na temelju prijašnjih uplata doprinosa u propisano obvezno osiguranje, a koji su bili porezno dopustivi izdatak ili rashod,
- ☐ mirovine rezidenata ostvarene u inozemstvu.

Izdacima pri utvrđivanju dohotka od nesamostalnog rada smatraju se uplaćeni doprinosi za obvezna osiguranja iz primitka (Javorović, 2015.). Kod dohotka od nesamostalnog rada predujam poreza obračunava, obustavlja i uplaćuje poslodavac i isplatitelj primitka ili plaće odnosno mirovine ili sam porezni obveznik. Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada u pravilu se obračunava, obustavlja i uplaćuje prilikom svake isplate prema propisima koji važe na dan isplate.

2.3.2. DOHODAK OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI

Dohotkom od samostalne djelatnosti smatra se (Javorović, 2015.):

- ☐ dohodak od obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti,
- ☐ dohodak od slobodnih zanimanja,
- ☐ dohodak od poljoprivrede i šumarstva.

Obrt i s obrtom izjednačenim djelatnostima, obrtničkim djelatnostima, smatraju se:

- ✓ djelatnosti u smislu članka 1. Zakona o obrtu⁴ i sve druge posebno navedene gospodarstvene djelatnosti,
- ✓ ustup uz naknadu ili konačna prodaja imovinskih prava u sklopu obrtničke djelatnosti ili djelatnosti slobodnog zanimanja iz stavka 2. članka 1. Zakona o obrtu.

Djelatnostima slobodnih zanimanja smatraju se profesionalne djelatnosti fizičkih osoba koje su po toj osnovi obvezno osigurane prema propisima koji uređuju obvezna osiguranja, odnosno djelatnosti fizičkih osoba kojima su to osnovne djelatnosti i koje su po toj osnovi upisane u registar poreznih obveznika poreza na dohodak (Zakon, čl. 18. st. 2.).

Djelatnostima slobodnih zanimanja osobito se smatraju (Zakon, čl. 18. st. 2.):

- ✓ samostalna djelatnost zdravstvenih djelatnika, veterinar, odvjetnika, javnih bilježnika, revizora, inženjera, arhitekata, poreznih savjetnika, stečajnih upravitelja, tumača, prevoditelja, turističkih djelatnika i druge slične djelatnosti,
- ✓ samostalna djelatnost znanstvenika, književnika, izumitelja i druge slične djelatnosti,
- ✓ samostalna predavačka djelatnost, odgojna djelatnost i druge slične djelatnosti,
- ✓ samostalna djelatnost novinara, umjetnika i sportaša.

Djelatnost poljoprivrede i šumarstva obuhvaća korištenje prirodnih bogatstava zemlje i prodaju, odnosno zamjenu od tih djelatnosti dobivenih proizvoda u neprerađenom stanju. Fizičke osobe su po osnovi djelatnosti poljoprivrede i šumarstva obveznici poreza na dohodak, ako su po toj osnovi obveznici poreza na dodanu vrijednost prema posebnom zakonu, ako po toj osnovi u poreznom razdoblju ostvare ukupni godišnji primitak veći od 35% iznosa propisanog za obvezni ulazak u sustav poreza na dodanu vrijednost prema

⁴Zakon o obrtu NN 143/13, na snazi od 10.12.2013.

Zakonu o porezu na dodanu vrijednost te ako ostvaruju poticaje na način i pod uvjetima propisanim posebnim zakonima (Zakon, čl. 18. st. 3.).

Dohodak od samostalne djelatnosti određuje se kao razlika između poslovnih primitaka i poslovnih izdataka nastalih u poreznom razdoblju, a utvrđuje se na temelju propisanih poslovnih knjiga.

Prilikom ostvarenja dohotka od samostalne djelatnosti plaća se mjesečni predujam poreza prema rješenju Porezne uprave nadležne prema mjestu prebivališta ili uobičajenog boravišta poreznog obveznika (Javorović, 2015.). Porezni obveznik predujam poreza plaća mjesečno do posljednjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec. Porezni obveznik koji istom započinje s obavljanjem samostalne djelatnosti oslobođen je plaćanja predujmova poreza na dohodak do podnošenja prve godišnje porezne prijave odnosno do izdavanja rješenja o plaćanju predujma poreza na dohodak u povodu podnesene godišnje porezne prijave.

2.3.3. DOHODAK OD IMOVINE I IMOVINSKIH PRAVA

Fizičke osobe imovinu ili štede ili troše. Potrošnja imovine može biti u funkciji obavljanja djelatnosti radi efektuiranja dodatnih koristi - proizvodno-poslovna potrošnja ili u funkciji zadovoljavanja njihovih osobnih potreba - neproizvodna tzv. krajnja potrošnja (Javorović, 2015.).

Prema propisima o oporezivanju dohotka, imovina fizičkih osoba kao izvor ekonomske snage nije oporeziva. Oporeziv je samo pozitivni učinak upotrebe te imovine u namjeri za povećanjem ekonomske snage njezina vlasnika koji zovemo dohodak. Preciznije rečeno, oporeziva je samo tržišno ostvarena korist i to od nekretnina, pokretnih stvari i imovinskih prava. Korisni učinci iz transakcija s novčanom odnosno financijskom imovinom samim Zakonom o porezu na dohodak izuzeti su od oporezivanja ili su oporezivi kao dohodak od kapitala. Tržišna korisnost imovine, prema Zakonu o porezu na dohodak, postiže se iznajmljivanjem i otuđenjem.

Prema tome, predmet oporezivanja kod dohotka od imovine načelno obuhvaća (Javorović, 2015.):

- dohodak ostvaren otuđenjem imovine,
- dohodak ostvaren njezinim iznajmljivanjem odnosno vremenski ograničenim ustupanjem.

Dohotkom od imovine i imovinskih prava smatra se razlika između primitaka po osnovi najamnine, zakupnine, iznajmljivanja stanova, soba i postelja putnicima i turistima i organiziranja kampova, primitaka od vremenski ograničenog ustupa autorskih prava, prava industrijskog vlasništva i drugih imovinskih prava, primitaka od otuđenja nekretnina i imovinskih prava i izdataka koji su poreznom obvezniku u poreznom razdoblju nastali u svezi

s tim primicima. Kod dohotka od imovine na temelju najma ili zakupa pokretnina i nekretnina priznaju se izdaci u visini 30% od ostvarene najamnine ili zakupnine.

Primicima od imovine i imovinskih prava smatraju se primici ostvareni od (Javorović, 2015.):

- davanja u najam ili zakup nekretnina i pokretnina u svojem vlasništvu i/ili suvlasništvu, bez obzira na njihovu veličinu, količinu i/ili broj,
- iznajmljivanja stanova, soba i postelja putnicima i turistima i organiziranja kampova - porez na dohodak plaća se u pravilu u paušalnom iznosu,
- vremenski ograničenog ustupa imovinskih prava – autorskih prava, prava industrijskog vlasništva i drugih imovinskih prava,
- otuđenja nekretnina i imovinskih prava.

Izdaci od imovine i imovinskih prava jesu (Javorović, 2015.):

- u slučaju ostvarenja dohotka od imovine na osnovi najma ili zakupa pokretnina i nekretnina priznaju se izdaci u visini 30 % od ostvarene najamnine ili zakupnine,

- u slučaju dohotka ostvarenog otuđenjem nekretnine i imovinskih prava, kao izdaci priznaju se troškovi nastali prilikom otuđenja.

Dohodak od otuđenja nekretnina i imovinskih prava ne oporezuje se ako je (Javorović, 2015.):

- otuđenje izvršeno između bračnih drugova i srodnika u prvoj liniji i drugih članova uže obitelji te između razvedenih bračnih drugova,
- otuđenje u neposrednoj svezi s razvodom braka,
- otuđenje u neposrednoj svezi s nasljeđivanjem nekretnina i imovinskih prava,
- nekretnina služila za stanovanje poreznom obvezniku ili uzdržavanim članovima njegove uže obitelji,
- nekretnina ili imovinsko pravo otuđeno nakon tri godine od dana nabave. Iznimno, dohodak od otuđenja nekretnina i imovinskih prava oporezuje se ako je otuđeno - prodaja, zamjena i drugi prijenos, više od tri nekretnine iste vrste ili više od tri imovinska prava iste vrste u razdoblju od pet godina, osim ako se nekretnine izvlaćuju na temelju posebnog zakona te ako se otuđuju zemljišta čija je pojedinačna površina do 250 m², a ukupno do 1000 m². Ako se otuđuje zgrada s više stanova ili poslovnih prostora ili građevinsko zemljište ili više zemljišnih čestica, jednom nekretninom smatra se svaki stan, poslovni prostor, gradilište ili zemljišna čestica.

2.3.4. DOHODAK OD KAPITALA

Dohotkom od kapitala smatraju se primici po osnovi kamata, izuzimanja imovine i korištenja usluga na teret dobiti tekućeg razdoblja i udjeli u dobiti ostvareni dodjelom ili opsijskom kupnjom vlastitih dionica, a koji su ostvareni u poreznom razdoblju (Zakon, čl. 30.).

Dohotkom od kapitala smatraju se sljedeći primici:

- ☐ primici po osnovi kamata,
- ☐ primici po osnovi izuzimanja imovine i korištenja usluga na teret dobiti tekućeg razdoblja,
- ☐ primici od dividendi i udjela u dobiti na temelju udjela u kapitalu,
- ☐ primici u naravi po osnovi udjela u dobiti članova uprave trgovačkih društava koje ostvaruju putem dodjele ili opcijske kupnje vlastitih dionica,
- ☐ kapitalni dobici.

Pri utvrđivanju dohotka od kapitala ne priznaju se izdaci. Dohodak od kapitala ne utvrđuje se po osnovi dividendi i udjela u dobiti, ako su dividende i ti udjeli iskorišteni za uvećanje temeljnog kapitala društva.

Kamate koje ne podliježu oporezivanju su (Javorović, 2015.):

- ☐ zatezne kamate,
- ☐ naplaćene kamate po sudskim rješenjima i rješenjima tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- ☐ kamate na pozitivno stanje na žiroračunu, tekućem i deviznom računu koje su ostvarene od banaka, štedionica i drugih financijskih institucija i to najviše u visini koju ti isplatitelji plaćaju za pologe po viđenju. Navedeno izuzeće se primjenjuje ako je kamata za pologe po viđenju manja od najmanje kamate za oročenu štednju, odnosno ako iznosi najviše do 0,5 % godišnje,
- ☐ primici od kamata ostvarenih ulaganjem u obveznice, neovisno o izdavatelju i vrsti obveznica,
- ☐ primici po osnovi prinosa na životno osiguranje s obilježjem štednje, odnosno isplaćena naknada iznad uplaćenih premija osiguranja i prinosa po osnovi dobrovoljnog mirovinskog osiguranja.

Dohodak od kapitala po osnovi kapitalnih dobitaka čini razlika između ugovorene prodajne cijene odnosno primitka utvrđenog prema tržišnoj vrijednosti financijske imovine koja se otuđuje i nabavne vrijednosti. Dohodak od kapitala po osnovi kapitalnih dobitaka ne oporezuje se ako je otuđenje izvršeno između bračnih drugova i srodnika u prvoj liniji i drugih članova uže obitelji, između razvedenih bračnih drugova ako je otuđenje u neposrednoj svezi s razvodom braka, nasljeđivanjem financijske imovine te u slučaju ako je financijska imovina otuđena nakon tri godine od dana nabave odnosno stjecanja te imovine.

Predujam poreza na dohodak od kapitala, obustavljaju i uplaćuju isplatitelji istodobno s isplatom primitka, kao porez po odbitku, bez priznavanja osobnog odbitka, po poreznoj stopi kako slijedi (Javorović, 2015.):

- ☐ za dohodak od kapitala po osnovi kamata, porezna stopa je 12 %,
- ☐ za dohodak od kapitala po osnovi izuzimanja imovine i korištenja usluga na teret dobiti tekućeg razdoblja, porezna stopa je 40 %,
- ☐ za dohodak od kapitala od dividendi i udjela u dobiti na temelju udjela u kapitalu, porezna stopa je 12 %,
- ☐ za dohodak od kapitala u naravi po osnovi udjela u dobiti članova uprave trgovačkih društava koje ostvaruju putem dodjele ili opcijske kupnje vlastitih dionica, porezna stopa je 25 %,
- ☐ za dohodak od kapitala po osnovi kapitalnih dobitaka, porezna stopa je 12 %.

2.3.5. DOHODAK OD OSIGURANJA

Dohotkom od osiguranja smatraju se primici u visini uplaćenih i porezno priznatih premija životnog osiguranja s obilježjem štednje i dobrovoljnoga mirovinskog osiguranja, a u slučaju otkupa polica životnog i dobrovoljnoga mirovinskog osiguranja ili prestanka osiguranja, dohotkom se smatra iznos primitka ako je manji od uplaćenih premija osiguranja (Zakon, čl. 31. st. 1.). Izdaci po osnovi uplaćenih premija životnog osiguranja s obilježjem štednje i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja porezno su priznati izdaci samo

u slučaju ako je osigurano kasnije, naknadno oporezivanje isplaćene svote osiguranja, neovisno radi li se o jednokratno isplaćenoj svoti ili svotama koje se isplaćuju, primjerice, doživotno.

Od isplaćene svote osiguranja, a do visine uplaćenih premija osiguranja ako su od 1. srpnja 2001. ili kasnije bile porezno priznati izdatak i u poreznim razdobljima umanjivale ostvarene primitke poreznog obveznika rezidenta (korištena porezna olakšica), utvrđuje se dohodak od osiguranja te isplatitelj (osiguravatelj), istodobno s isplatom primitka, prema članku 52. Zakona ima obvezu obračuna i uplate predujma poreza na dohodak od osiguranja po stopi od 12 % i možebitnog prireza ako je propisan odlukom grada/općine u kojoj porezni obveznik ima prebivalište/ uobičajeno boravište, bez priznavanja osobnog odbitka iz članka 36. i/ili 54. Zakona (Javorović, 2015.).

2.3.6. DRUGI DOHODAK

Drugi dohodak je svaki dohodak koji nije ostvaren po osnovi nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala i osiguranja. Drugi dohodak određuje se kao razlika između propisanih primitaka i porezno priznatih izdataka. Primicima od kojih se utvrđuje drugi dohodak smatraju se primici koji nisu ostvareni po osnovi nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala i osiguranja.

Primici koji se osobito smatraju drugim dohotkom jesu (Javorović, 2015.):

- primici po osnovi djelatnosti članova skupština i nadzornih odbora trgovačkih društava, upravnih odbora, vijeća i drugih njima odgovarajućih tijela drugih pravnih osoba, članova povjerenstava i odbora koje imaju ta tijela i sudaca porotnika koji nemaju svojstvo djelatnika u sudu,
- primici članova predstavničkih i izvršnih tijela državne vlasti i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pod uvjetom da se tako ostvareni primici ne

isplaćuju na osnovi posebnih propisa koji uređuju prava na plaću i po osnovi kojih su te osobe osigurane,

- primici po osnovi djelatnosti novinara, umjetnika i sportaša pod uvjetom da te primitke porezni obveznik ne ostvaruje po osnovi radnog odnosa jer u tome slučaju je riječ o dohotku od nesamostalnog rada odnosno samostalne djelatnosti,
- autorske naknade isplaćene prema posebnom zakonu kojim se uređuju autorska i srodna prava,
- primici po osnovi djelatnosti trgovačkih putnika, agenata, akvizitera, sportskih sudaca i delegata, tumača, prevoditelja, turističkih djelatnika, konzultanata, sudskih vještaka te druge slične djelatnosti, pod uvjetom da te primitke porezni obveznik ne ostvaruje po osnovi radnog odnosa (tada je riječ o dohotku od nesamostalnog rada) odnosno samostalne djelatnosti (tada je riječ o dohotku od samostalne djelatnosti),
- primici u naravi – korištenje zgrada i njihovih dijelova, garaža, odmarališta i kuća za odmor, prijevoznih sredstava, korištenje kredita s kamatnom stopom nižom od 3 %,
- primici po osnovi naknada i nagrada za rad u dionicama (ako se po toj osnovi ne utvrđuje dohodak od kapitala), te svi ostali primici i pogodnosti koje isplatitelji primitaka daju fizičkim osobama koje nisu njihovi radnici odnosno osobama koje ne ostvaruju dohodak od nesamostalnog rada,
- nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja u iznosu višem od 1.600,00 kuna mjesečno,
- primici učenika i studenata na redovnom školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga u iznosu višem od 50.000,00 kuna godišnje,
- stipendije učenicima i studentima za redovno školovanje na srednjim, višim i visokim školama i fakultetima u iznosu višem od 1.600,00 kuna mjesečno,
- stipendije studentima na sveučilištima u tuzemstvu u iznosu višem od 4.000,00 kuna mjesečno, koje se dodjeljuju studentima za izvrsna postignuća u znanju i u ocjenama na sveučilištima, a koji su za dodjelu stipendija izabrani na javnim natječajima kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima,
- sportske stipendije koje se isplaćuju sportašima za njihovo sportsko usavršavanje u iznosu višem od 1.600,00 kuna mjesečno,

- nagrade za sportska ostvarenja u iznosu višem od 20.000,00 kuna godišnje, a koje su dodijeljene prema posebnim propisima,
- naknade koje se isplaćuju sportašima amaterima u iznosu višem od 1.600,00 kuna mjesečno,
- primici koje ostvare nerezidenti po osnovi obavljanja umjetničke, artistske, zabavne, sportske, književne i likovne djelatnosti te djelatnosti u svezi s tiskom, radijom, televizijom i zabavnim priredbama,
- primitak po osnovi povrata doprinosa – iznos vraćenog doprinosa iz osnovice za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti, a koji je, za određeno razdoblje obračuna doprinosa, obračunan i uplaćen iz iznosa koji prelazi iznos najviše godišnje osnovice prema Zakonu o doprinosima,
- primitak utvrđen kao razlika između vrijednosti stečene imovine i dokazane visine sredstava za njezino stjecanje,
- ostali posebno navedeni primici koje fizičkim osobama isplaćuju ili daju pravne i fizičke osobe (obveznici poreza na dobit i obveznici poreza na dohodak koji obavljaju samostalne djelatnosti) i drugi isplatitelji i davatelji, a nisu primici koji se ne smatraju dohotkom, nisu primici na koje se ne plaća porez na dohodak i ne smatraju se primicima određenim po osnovi nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala i osiguranja.

Ostalim posebno navedenim primicima od kojih se utvrđuje drugi dohodak osobito se smatraju (Javorović, 2015.):

- primici od rada po osnovi ugovora o djelu ako ih ostvaruju fizičke osobe od isplatitelja – pravne ili fizičke osobe, koje obavljaju samostalnu djelatnost, a s kojima nemaju zasnovan radni odnos,
- prigodni darovi u novcu ili u naravi koje poslodavci isplaćuju ili daju svojim bivšim radnicima, neovisno o njihovom sadašnjem statusu, pod uvjetom da se ne isplaćuju po osnovi prava koje je ostvareno temeljem rada u vrijeme trajanja radnog odnosa (možebitne zakašnjele isplate koje je poslodavac bio obavezan isplatiti) ili u godini u

kojoj je radni odnos prestao, a pravo je ostvareno, jer u tome slučaju od tih primitaka utvrđuje se dohodak od nesamostalnog rada,

- primici od djelatnosti koje porezni obveznik ostvari od fizičke osobe koja ne obavlja samostalnu djelatnost odnosno djelatnost od koje se dohodak utvrđuje na način propisan za samostalnu djelatnost,
- primici koje ostvaruju radnici tuzemnog društva realizacijom prava iz opcijskog ugovora sklopljenog s povezanim društvom u tuzemstvu ili u inozemstvu,
- primici fizičkih osoba građana kod kojih se u postupku nadzora utvrdi da obavljaju djelatnost iznajmljivanja stanova, soba i postelja putnicima i turistima i po toj osnovi ostvaruju primitke, a nemaju odobrenje nadležnog ureda za pružanje navedenih usluga i dohodak ne utvrđuju na način propisan za samostalnu djelatnost na temelju propisanih poslovnih knjiga.

Prilikom utvrđivanja drugog dohotka, izdacima se smatraju sljedeći iznosi (Javorović, 2015.):

- uplaćeni doprinosi za obvezna osiguranja iz primitaka prema posebnim propisima,
- 30 % porezno priznatih izdataka u slučaju dohotka ostvarenog od:
 - ✓ autorskih naknada isplaćenih prema Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima, uključujući i naknade za isporučeno umjetničko djelo osobama koje obavljaju umjetničku i kulturnu djelatnost
 - ✓ profesionalnih djelatnosti novinara, umjetnika i sportaša koji su osigurani po toj osnovi te doprinose za obvezna osiguranja plaćaju prema rješenju
 - ✓ primitaka nerezidenata za obavljanje umjetničke, artistske, zabavne, sportske, književne i likovne djelatnosti te djelatnosti u svezi s tiskom, radijem i televizijom te zabavnim priredbama.

Predujam poreza na dohodak od drugog dohotka obračunavaju, obustavljaju i isplaćuju isplatitelji prilikom svake isplate primitaka, bez priznavanja propisanih osobnih odbitaka po stopi od 25 % za sve oblike drugog dohotka, osim za drugi dohodak po osnovi povrata

doprinosa – po stopi od 40 %, te za drugi dohodak po osnovi razlike između vrijednosti stečene imovine i dokazane visine sredstava za njezino stjecanje – po stopi od 40 % (Javorović, 2015.).

2.4. PRIMICI KOJI SE NE SMATRAJU DOHOTKOM

Dohotkom se ne smatraju (Zakon, čl. 9. st. 1.):

- izravne uplate premije osiguranja za dokup dijela doživotne mirovine određene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju kojeg bi osiguranik ostvario da je navršio određenu starosnu dob i/ili određeni mirovinski staž te uplate sredstava u okviru programa mirovinske rente prema posebnim propisima, a koje uplaćuju poslodavci za svoje radnike u vrijeme njihovog umirovljenja,
- obiteljske mirovine koje djeca ostvaruju nakon smrti roditelja prema Zakonu o mirovinskom osiguranju i Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji,
- državne nagrade ustanovljene propisima koje donosi Hrvatski sabor i Vlada Republike Hrvatske, nagrade jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave propisane statutom tih jedinica i novčane nagrade za osvojenu medalju na olimpijskim igrama, paraolimpijskim igrama i olimpijskim igrama gluhih te svjetskim i europskim prvenstvima planirane za te namjene u državnom proračunu Republike Hrvatske i proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- primici koje fizičke osobe ostvaruju po osnovi darovanja pravnih i fizičkih osoba, a za zdravstvene potrebe (operativne zahvate, liječenja, nabavu lijekova i ortopedskih pomagala), rješavanje kojih nije plaćeno osnovnim, dopunskim, dodatnim i privatnim zdravstvenim osiguranjem niti na teret sredstava fizičke osobe, a pod uvjetom da je darovanje, odnosno plaćanje nastalih izdataka za tu namjenu obavljeno na žiroračun primatelja dara ili zdravstvene ustanove te na temelju vjerodostojnih isprava.

Dohotkom se ne smatraju ni (Zakon, čl. 9. st. 2.):

- ☐ primici po posebnim propisima:
 - ✓ potpore zbog zbrinjavanja ratnih invalida i članova obitelji smrtno stradalih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata,
 - ✓ socijalne potpore,
 - ✓ doplatak za djecu i novčani primici za opremu novorođenog djeteta,
 - ✓ primici osoba s invaliditetom, osim plaća i mirovina,
 - ✓ potpore zbog uništenja i oštećenja imovine zbog elementarnih nepogoda,
- ☐ potpore zbog uništenja i oštećenja imovine zbog ratnih događaja,
- ☐ nasljedstva i darovi,
- ☐ primici od otuđenja osobne imovine,
- ☐ odštete koje nisu u svezi s gospodarstvenom djelatnošću,
- ☐ primici ostvareni na nagradnim natjecanjima ili natjecanjima, raspisanim pod jednakim uvjetima uz mogućnost sudjelovanja svih osoba i igrama na sreću prema posebnom zakonu,
- ☐ novčani dodaci uz mirovinu koje umirovljenicima isplaćuju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, na temelju svojih općih akata i za koje su sredstva planirana u proračunima tih jedinica,
- ☐ potpore koje djeci u slučaju smrti roditelja isplaćuju ili daju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju svojih općih akata te pravne i fizičke osobe.

Ako su gore navedeni primici u svezi s ostvarivanjem dohodka od nesamostalnog rada, dohodka od samostalne djelatnosti, dohodka od imovine i imovinskih prava, dohodka od kapitala, dohodka od osiguranja ili drugog dohodka, smatraju se oporezivim dohotkom (Zakon, čl. 9. st. 4.)

Dohotkom se ne smatraju ni primici po osnovi osiguranja stvari, odgovornosti, života i imovine. Primici po osnovi životnog osiguranja i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja smatraju se dohotkom ako su premije toga osiguranja bile porezno priznati izdatak.

Dohotkom ne smatraju niti primici koji se ostvaruju u okviru djelatnosti koja se oporezuje prema Zakonu o porezu na dobit (Zakon, čl. 9. st. 3. i 5.).

3. TEMELJNE ODREDNICE POREZA NA DOHODAK U RH

Pretpostavka za utvrđivanje dohotka je zbrajanje svih onih ekonomskih veličina koje zajedno čine ekonomsku snagu, a koje su se ostvarile u jednom ekonomskom razdoblju kod jedne osobe, uz uzimanje u obzir okolnosti poreznog obveznika jer se radi o osobnom, personalnom porezu (Alijagić, 2015.).

Polazna točka za utvrđivanje oporezivog dohotka je utvrđivanje bruto dohotka. Pored teškoće vezane za utvrđivanje definicije pojma dohotka, isto tako je vrlo teško definirati obujam oporezivog dohotka. Kod utvrđivanja oporezivog dohotka bitno je identificirati elemente na temelju kojih će biti moguće odrediti što konkretno ulazi u pojam oporezivog dohotka. Jedan od najspornijih aspekata poreza na dohodak je pitanje trebaju li se prihodi od kapitala, bilo od kapitala uopće, bilo pod određenim pretpostavkama, uračunati među bruto prihode koji podliježu porezu na dohodak (Alijagić, 2015.). Po odbitku troškova za ostvarivanje dohotka od bruto prihoda, dobije se neto prihod, a zatim se od neto prihoda odbiju razni odbici, potom izvrši izravnjanje s eventualnim gubicima. Dobiveni iznos još uvijek ne predstavlja poreznu sposobnost u tom smislu da fiskus može u nju zahvatiti odgovarajućom poreznom stopom.

Dohodak nije isto što i oporezivi dohodak. Porez na dohodak treba obuhvatiti ekonomsku snagu koja omogućuje raspolaganje ekonomskim dobrima. Polazna točka za utvrđivanje oporezivog dohotka je utvrđivanje bruto dohotka. Pored bruto dohotka imamo i neto dohodak.

- Bruto dohodak - za utvrđivanje oporezivog dohotka treba uzeti u obzir tržišne naknade koje se plaćaju za dobra i usluge. Javlja se problem utvrđivanja oporezivih naknada na tržištu, a naročito kod pretpostavljenog prihoda. Pretpostavljeni prihod odnosi se na dobra i usluge koje je porezni obveznik učinio sam sebi, tj. taj prihod nije ostvaren na tržištu. Naknade bi se trebale uračunati u oporezivi dohodak. Postavlja se pitanje da li se prihodi od kapitala trebaju uračunati u bruto dohodak? Tu se javlja fenomen anticikličkog djelovanja, jer porezna osnovica će u

ekonomskom prosperitetu tj. konjunkturi rasti, a u recesiji padati, pa će prihodi ubrani porezom na dohodak varirati.

- ☐ Neto dohodak je jednak bruto dohodak minus troškovi potrebni za ostvarenje dohotka. Kod ovih troškova postoje problem, npr. kako utvrditi razliku između troškova privatne potrošnje i troškova potrebnih za ostvarenje dohotka - javljaju se u sektorima gdje privatna sfera i djelatnost poreznog obveznika nisu odvojeni, npr kod obrtnika, u poljoprivredi i slobodnim zanimanjima.

Po pitanju poreznog tretmana gubitka, tj. ako porezni obveznik obavljajući svoju gospodarsku aktivnost ostvari gubitak, te ako takav gubitak premašuje iznos njegovih prihoda (dohodak) u godini oporezivanja, imamo dva pristupa (Alijagić, 2015.):

- ☐ gubici se mogu odbiti od dohotka koji će biti ostvaren u slijedećim godinama – unaprijed,
- ☐ gubici se odbijaju od dohotka iz prošlih godina - unatrag.

Može se odbiti samo dopušteni gubitak.

Umanjenje neto dohotka - iz neto dohotka (nakon izravnavanja gubitka) moguće je odbiti (Alijagić, 2015.):

- ☐ izdaci koji imaju karakter onih koji služe za ostvarenje dohotka, koji se ne mogu ili vrlo teško mogu vezati uz prihode (kamate za kredit),
- ☐ izdaci koji dijelom imaju karakter izdataka za privatni konzum (potrošnju), a dijelom karakter za ostvarenje prihoda (dohotka), npr. izdaci za bolovanje, izdaci za kamate na dugove,
- ☐ izdaci koji se javljaju u obliku obveznih doprinosa i smanjuju ekonomsku snagu (obvezno socijalno osiguranje),
- ☐ izdaci - donacije, dotacije, doprinosi, prilozi, pomoći i sl.

Kamate se tretiraju kao troškovi potrebni za ostvarenje tog prihoda. Izdaci za liječenje mogu se tretirati kao troškovi potrebni za ostvarenje prihoda, kad utječu na visinu prihoda. Obvezna davanja za poreznog obveznika znače da on ne može slobodno raspolagati jednim dijelom svog dohotka, time mu je prima vista ograničena porezna sposobnost.

Kao u većini suvremenih zemalja i u Republici Hrvatskoj se također primjenjuje sintetički oblik poreza na dohodak, poznat kao i germanski tip poreza na dohodak prema kojem se dohodak oporezuje kao cjelina koju određena fizička osoba ostvari tijekom poreznog razdoblja, najčešće jedne godine.

Utvrđivanje, obračunavanje i plaćanje poreza na dohodak u Republici Hrvatskoj uređeno je već ranije spomenutim Zakonom o porezu na dohodak i Pravilnikom o porezu na dohodak⁵. Prema odredbama Zakona o porezu na dohodak utvrđuje se i plaća porez na dohodak. Dohodak je razlika između primitaka i izdataka nastalih u jednoj kalendarskoj godini kao poreznom razdoblju. Dohotkom se smatraju primitci koje ostvari porezni obveznik na tržištu rada, robe, usluga i kapitala te davanjem na korištenje imovine i imovinskih prava, kao i primici od osiguranja.

Prema ovom Zakonu dohodak od nesamostalnog rada je razlika između primitaka stečenih u poreznom razdoblju i izdataka nastalih u istom poreznom razdoblju prema odredbama članaka ovog Zakona. Dohotkom od samostalne djelatnosti smatra se dohodak od obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti, dohodak od slobodnih zanimanja i dohodak od poljoprivrede i šumarstva. Osim ove dvije vrste, odnosno izvora dohotka, u Republici Hrvatskoj oporezuje se i dohodak od imovine i imovinskih prava, dohodak od kapitala, dohodak od osiguranja i drugi dohodak.

Porez na dohodak u Republici Hrvatskoj na snazi je od 1994. godine kada je donesen prvi samostalni Zakon o porezu na dohodak. Danas je također uređen Zakonom o porezu na dohodak, Pravilnikom i Posebnim Pravilnicima koji su do sada imali nekoliko izmjena.

⁵PRAVILNIK O POREZU NA DOHODAK, Urednički pročišćeni tekst, „Narodne novine“ broj 95/05, 96/06, 68/07, 146/08, 2/09, 9/09 - Ispravak, 146/09, 123/10, 137/11, 61/12, 79/13, 160/13, 157/14 i 137/15

Obveza im je da moraju biti usklađeni sa smjernicama Europske unije, dok je njihova raspodjela uređena Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.⁶

U Republici Hrvatskoj koristi se progresivan sistem oporezivanja dohotka. Karakteriziraju ga:

- ☐ Porezne stope,
- ☐ Osobni odbici i
- ☐ Ostali odbici.

Porez na dohodak, dakle, definira se kao izravni porez, tj. kao porez koji se nameće izravno na dohodak osobe ili domaćinstva koje bi trebali snositi porezni teret. Porez na dohodak najtipičniji je oblik izravnih poreza, dok je porez na promet najtipičniji neizravni porez. Porez na dohodak nameće se na oporezivi dohodak pojedinaca, obično prema progresivnim poreznim stopama. Upravo je to njegovo strukturno obilježje, jedna od temeljnih vrijednosti poreza na dohodak (Kesner-Škreb, 2004.) jer se zbog tog svojstva on može dobro prilagoditi sposobnosti plaćanja pojedinaca i domaćinstva. Kako se može dobro prilagoditi sposobnosti plaćanja, njegovom se primjenom odnosno unošenjem progresivnosti u njegov sustav može postići pravednija raspodjela dohotka nakon oporezivanja nego prije oporezivanja. Zato je on u najvećem broju zemalja jedan od osnovnih poreza čijom se progresivnosti unosi pravednost u porezni sustav. Tako se porez na dohodak sa stajališta pravednosti smatra superiornim s obzirom na ostale poreze (Kesner-Škreb, 2004.).

3.1. POREZNA OSNOVICA

Porezna osnovica na dohodak rezidenta je ukupan iznos dohotka od nesamostalnog rada, dohotka od samostalne djelatnosti, dohotka od imovine i imovinskih prava, dohotka od

⁶Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (dalje: Zakon o financiranju) - na snazi od 01.01.2015., NN 117/93, 69/97, 33/00, 73/00, 127/00, 59/01, 107/01, 117/01, 150/02, 147/03, 132/06, 26/07, 73/08, 25/12, 147/14, 100/15

kapitala, dohotka od osiguranja i drugog dohotka, koji rezident ostvari u tuzemstvu i u inozemstvu, a umanjen je za osobni odbitak (Zakon, čl. 6.).

Osnovica poreza na dohodak nerezidenta je ukupni iznos dohotka od nesamostalnog rada, dohotka od samostalne djelatnosti, dohotka od imovine i imovinskih prava, dohotka od kapitala, dohotka od osiguranja i drugog dohotka, koji nerezident ostvari u tuzemstvu, a umanjen za osobni odbitak.

Promatrano sa porezno tehničkog stajališta porezna osnovica je rezultat jedne ili više matematičkih operacija zbrajanja i oduzimanja. Suština samoga pojma porezne osnovice u kontekstu poreza na dohodak je da je to uvijek neto vrijednost koja se izračunava tako da se najprije utvrde iznosi pojedinih oblika oporezivog dohotka kao razlika izdataka i primitaka, a te se razlike potom umanjuju za određene, propisima definirane iznose.

3.2. OSOBNI ODBITAK

Osobni odbitak poreznog obveznika je neoporezivi dio dohotka (Osobni odbitak, <http://www.porezna-uprava.hr.>, 05.12.2016.).

Rezidentima se ukupan iznos ostvarenog dohotka prema članku 5. st. 1. i 2.⁷ Zakona, umanjuje za osnovni osobni odbitak u visini 2.600,00 kuna i to za svaki mjesec poreznog razdoblja za koji se utvrđuje porez. Rezidentima se kod ostvarene mirovine na temelju prijašnjih uplata obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje i na temelju prijašnjih uplata premija osiguranja za dokup dijela mirovine na teret poslodavca te kod ostvarene mirovinske rente na temelju prijašnjih uplata sredstava na teret poslodavca, priznaje osobni

⁷(1)Izvori dohotka su primici ostvareni od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala, osiguranja i drugih primitaka.(2)Dohodak koji se oporezuje prema odredbama ovoga Zakona, prema izvoru dohotka iz stavka 1. ovoga članka, jest:

1. dohodak od nesamostalnog rada,
2. dohodak od samostalne djelatnosti,
3. dohodak od imovine i imovinskih prava,
4. dohodak od kapitala,
5. dohodak od osiguranja,
6. drugi dohodak.

odbitak u visini ukupne mirovine i mirovinske rente ostvarene u poreznom razdoblju, najmanje 2.600,00 kuna, a najviše do 3.800,00 kuna mjesečno.

Rezidenti mogu uvećati osobni odbitak iz stavka 1. ovoga članka u visini (Zakon, čl. 36. st. 2.):

- ☐ 0,5 osnovnoga osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji te bivšega bračnog druga za kojeg plaćaju alimentaciju,
- ☐ za uzdržavanu djecu:
 - ✓ 0,5 osnovnoga osobnog odbitka za prvo dijete,
 - ✓ 0,7 za drugo,
 - ✓ 1,0 za treće,
 - ✓ 1,4 za četvrto,
 - ✓ 1,9 za peto,
 - ✓ za svako daljnje dijete faktor osnovnoga osobnog odbitka progresivno se uvećava i to za 0,6, 0,7, 0,8, 0,9, 1,0... više u odnosu prema faktoru osnovnoga osobnog odbitka za prethodno dijete,
- ☐ 0,3 osnovnoga osobnog odbitka za poreznog obveznika, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svako dijete, ako su osobe s invaliditetom.
- ☐ 1,0 osnovnoga osobnog odbitka za poreznog obveznika, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svako dijete, ako su osobe kojima je rješenjem, na temelju posebnih propisa, utvrđena invalidnost po jednoj osnovi 100% i/ili koji radi invalidnosti imaju, na temelju posebnih propisa, pravo na doplatak za pomoć i njegu. U tom slučaju porezni obveznik za sebe osobno i za istu osobu koju uzdržava ne može koristiti osobni odbitak iz prethodnog navoda.

Uzdržavani članovi uže obitelji, bračni i izvanbračni drug, odnosno životni partner i neformalni životni partner poreznog obveznika, roditelji poreznog obveznika i roditelji njegovog bračnog i izvanbračnog druga, odnosno životnog partnera i neformalnog životnog partnera, preci i potomci u izravnoj liniji, maćehe odnosno očusi koje punoljetno pastorče uzdržava, bivši bračni i izvanbračni drugovi, odnosno životni partneri i neformalni životni

partneri za koje porezni obveznik plaća uzdržavanje i punoljetne osobe kojima je porezni obveznik imenovan skrbnikom, te uzdržavana djeca su fizičke osobe kojima oporezivi primici, primici na koje se ne plaća porez i drugi primici koji se ne smatraju dohotkom na godišnjoj razini ne prelaze 11.000,00 kn - od 1.01.2015. godine 13.000,00 kn (Osobni odbitak, <http://www.porezna-uprava.hr.>, 05.12.2016.)

Iznimno, pri utvrđivanju prava na osobni odbitak za uzdržavane članove uže obitelji i djecu ne uzimaju se u obzir primici prema posebnim propisima po osnovi socijalnih potpora, doplatka za djecu, primitaka za opremu novorođenog djeteta, potpora za novorođenče i obiteljskih mirovina nakon smrti roditelja.

Djetetom se smatra dijete kojega uzdržavaju roditelji, skrbnici, usvojitelji, poočimi i pomajke, kao i dijete nakon završetka redovnog školovanja do prvog zapošljavanja, ako je prijavljeno Hrvatskom zavodu za zapošljavanje. Za 6. i svako daljnje dijete faktor osnovnoga osobnog odbitka progresivno se uvećava i to za 0,6, 0,7, 0,8, 0,9, 1,0 itd., više u odnosu prema faktoru osnovnoga osobnog odbitka za prethodno dijete (Osobni odbitak, <http://www.porezna-uprava.hr.>, 05.12.2016.).

Osobama s invaliditetom smatraju se fizičke osobe – porezni obveznik i/ili uzdržavani članovi njegove uže obitelji i uzdržavana djeca kojima je invalidnost ili tjelesno oštećenje utvrđeno rješenjem što je doneseno prema propisima o mirovinskom osiguranju, zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, socijalnoj skrbi, odgoju i obrazovanju, kao i prema drugim posebnim propisima.

Ako porezni obveznik koristi uvećanje osobnog odbitka za 100%-tni invaliditet ili za pravo na tuđu pomoć i njegu sebe, uzdržavanog člana uže obitelji ili dijete faktor 1,00 ne može za sebe niti za uzdržavanu osobu koristiti osobni odbitak za invalidnost faktor 0,3 (Osobni odbitak, <http://www.porezna-uprava.hr.>, 05.12.2016.).

Tablica 1: Osobni odbitak od 1. siječnja 2015.

OSOBNİ ODBITAK							
OSOBNİ ODBITAK (faktore osobnog odbitka se zbraja)	Faktor	IZVAN POTPOMOĞNUTIH PODRUČJA I PODRUČJA GRADA VUKOVARA		1. SKUPINA POTPOMOĞNUTIH PODRUČJA I PODRUČJE GRADA VUKOVARA		2. SKUPINA POTPOMOĞNUTIH PODRUČJA	
		Mjesečna svota (kn)	Godišnja svota (kn)	Mjesečna svota (kn)	Godišnja svota (kn)	Mjesečna svota (kn)	Godišnja svota (kn)
Osnovni osobni odbitak	1	2.600,00	31.200,00	3.500,00	42.000,00	3.000,00	36.000,00
Osobni odbitak umirovljenika		u visini mjesečne mirovine, najmanje 2.600,00, a najviše 3.800,00	u visini godišnje mirovine, najmanje 31.200,00 a najviše 45.600,00	u visini mjesečne mirovine, a najviše 3.800,00	u visini godišnje mirovine, a najviše 45.600,00	u visini mjesečne mirovine, a najviše 3.800,00	u visini godišnje mirovine, a najviše 45.600,00
Uzdržavani članovi uže obitelji i bivši bračni drug za kojeg se plaća alimentacija	0,5	1.300,00	15.600,00	1.750,00	21.000,00	1.500,00	18.000,00
Prvo dijete	0,5	1.300,00	15.600,00	1.750,00	21.000,00	1.500,00	18.000,00
Drugo dijete	0,7	1.820,00	21.840,00	2.450,00	29.400,00	2.100,00	25.200,00
Treće dijete	1	2.600,00	31.200,00	3.500,00	42.000,00	3.000,00	36.000,00
Četvrto dijete	1,4	3.640,00	43.680,00	4.900,00	58.800,00	4.200,00	50.400,00
Peťo dijete[1]	1,9	4.940,00	59.280,00	6.650,00	79.800,00	5.700,00	68.400,00
Porezni obveznik i svaki uzdržavani član uže obitelji i svako dijete, ako su osobe s invaliditetom	0,3	780,00	9.360,00	1.050,00	12.600,00	900,00	10.800,00
Porezni obveznik i svaki uzdržavani član uže obitelji i svako dijete ako su osobe kojima je rješenjem, na temelju posebnih propisa, utvrđena invalidnost po jednoj osnovi 100% i/ili koji radi invalidnosti imaju, na temelju posebnih propisa, pravo na tuđu pomoć i njeđu[2]	1	2.600,00	31.200,00	3.500,00	42.000,00	3.000,00	36.000,00

Izvor: Osobni odbitak, <http://www.porezna-uprava.hr.>, 05.12.2016.

Nerezidenti mogu u poreznom razdoblju odbiti osobni odbitak u visini osnovnoga osobnog odbitka (Zakon, čl. 36. st. 11.), prilikom obračuna predujma poreza na dohodak od nesamostalnog rada ili u godišnjem obračunu poreza.

Rezidentu i nerezidentu se osobni odbitak u godišnjoj poreznoj prijavi može uvećati za (Osobni odbitak, <http://www.porezna-uprava.hr.>, 05.12.2016.):

- ☐ svotu plaćenu za zdravstveno osiguranje, ako porezni obveznik nije drukčije osiguran, do visine propisanoga obveznog doprinosa za zdravstveno osiguranje ,

- darovanja u tuzemstvu u naravi i u novcu što su doznačena na žiro račun udrugama i drugim osobama koje te djelatnosti obavljaju u skladu s posebnim propisima, a u kulturne, odgojno-obrazovne, znanstvene, zdravstvene, humanitarne, športske i vjerske svrhe, do visine 2% primitaka za koje je u prethodnoj godini podnesena godišnja porezna prijava i utvrđen godišnji porez na dohodak. Iznimno, osobni odbitak se uvećava za darovanja dana iznad propisane visine, pod uvjetom da su dana prema odlukama nadležnih ministarstava o provedbi i financiranju posebnih programa i akcija, ali ne i za redovnu djelatnost primatelja darovanja.

3.3. POSEBNE OLAKŠICE

Fizičke osobe kojima je po posebnom propisu rješenjem utvrđen status hrvatskoga ratnoga vojnog invalida iz Domovinskog rata, ne plaćaju porez na dohodak od nesamostalnog rada i mirovina razmjerno stupnju utvrđene invalidnosti. Isto tako sukladno Zakonu, fizičke osobe u koje se ubrajaju članovi obitelji smrtno stradalog, zatočenog ili nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ne plaćaju porez na dohodak od obiteljske mirovine odnosno novčane naknade u visini obiteljske mirovine ostvarene prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (Zakon, čl. 53. st. 1. i 2.).

Uvećani osobni odbitak priznaje se na potpomognutim područjima i području Grada Vukovara u godišnjem obračunu poreza na dohodak po podnesenoj godišnjoj poreznoj prijavi, a tijekom poreznog razdoblja koristi se osobni odbitak kao izvan potpomognutih područja i područja Grada Vukovara. Osobni odbitak za uzdržavane članove uže obitelji i djecu utvrđuje se prema uvećanom osnovnom osobnom odbitku na potpomognutim područjima i području Grada Vukovara primjenom odgovarajućih faktora, ako ti članovi uže obitelji i djeca imaju prebivalište i borave na potpomognutim područjima i području Grada Vukovara (Zakon, čl. 54. st. 1.):

- 3.500,00 kuna mjesečno, za porezne obveznike koji imaju prebivalište i borave na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i na području Grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara,
- 3.000,00 kuna mjesečno, za porezne obveznike koji imaju prebivalište i borave na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u II. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske.

3.4. STOPE POREZA NA DOHODAK

Zakon o porezu na dohodak⁸ kojim se oporezivao dohodak pojedinca primjenjuje se u Hrvatskoj od 01. siječnja 1994. godine. U početku primjene poštujući načela o oporezivanju potrošnje, a ne prinosa od štednje i investicija, porezom na dohodak nisu se oporezivale kamate na štednju, dividende i određeni kapitalni dobici, a dohodak pojedinca oporezivan je po stopama od 25% i 35% (Kesner-Škreb, 2007.), dok je neoporezivi dio iznosio 0,60 minimalne godišnje plaće (za umirovljenike 1,00) u godini za koju se utvrđivala porezna obveza (Jelčić, Bejaković, 2012.).

Zakonom o porezu na dohodak iz 2000. godine,⁹ 2001. godine uvodi se treća stopa, od 15% (Kesner-Škreb, 2007.), a dvije godine kasnije, 2003. godine i četvrta stopa, od 45% (Kesner-Škreb, 2007.). U sustavu poreza na dohodak do 2000. godine postojala je praktički samo jedna olakšica – osobni odbitak. Nakon toga uvode se brojne porezne olakšice tako da smo ih u 2003. godini imali čak dvadesetak poput oslobođenja za područja posebne državne skrbi, za hrvatske vojne invalide, za poticanje zapošljavanja, za istraživanje i razvoj te za školovanje (Jelčić, Bejaković, 2012.).

⁸Zakon o porezu na dohodak NN 109/93, usvojenom krajem 1993. godine, u primjeni od početka 1994.

⁹Zakon o porezu na dohodak iz 2000. godine NN 127/00 s izmjenama i dopunama NN 150/02 počeo se primjenjivati 1. siječnja 2001.

Od 1. siječnja 2005. godine primjenjuje se novi, treći po redu Zakon o porezu na dohodak,¹⁰ čija se bit značajno ne mijenja u odnosu na prethodni zakon, već je cilj bio donijeti jednostavniji i razumljiviji propis koji je uz brojne izmjene na snazi još i danas (Jelčić, Bejaković, 2012.).

Tablica 2 - Promjene poreza na dohodak

2005.	Novi Zakon o porezu na dohodak	1.1.2005.	177/04	Novi rasponi za primjenu stopa (15% do visine dvostrukoga iznosa osnovnog osobnog odbitka, 25% između visine dvostrukog i peterostrukog iznosa osnovnog osobnog odbitka, 35% između visine peterostrukog i 14-erostrukog iznosa osnovnog osobnog odbitka, 45% iznad visine 14-erostrukog osnovnog iznosa osobnog odbitka), povećan osnovni osobni odbitak za porezne obveznike (1.600 kuna za poreznog obveznika i 3.000 kuna za umirovljenika), mijenja se odbitak za uzdržavane članove (0,50 osnovnog osobnog odbitka za supružnika ili druge uzdržavane članove uže obitelji), dividende su isključene iz oporezivog dohotka, osim kad se isplaćuje dobit ostvarena u razdoblju od 2001. od 2004., smanjuje se ukupan iznos odbitka za osiguranja, zdravstvene usluge i stambene potrebe.
-------	--------------------------------	-----------	--------	---

Izvor: Jelčić B., Bejaković P., RAZVOJ I PERSPEKTIVE OPOREZIVANJA U HRVATSKOJ, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Radovi odsjeka za ekonomska istraživanja zavoda za povijesne i društvene znanosti, svezak 39, Zagreb, 2012., str. 257.

Zakonom o posebnom porezu na primitke od samostalne djelatnosti i ostale primitke od 1. listopada 2009. uvedena je obveza plaćanja posebnog poreza na dohodak od kapitala i na dohodak od osiguranja (Jelčić, Bejaković, 2012.).

¹⁰Zakon o porezu na dohodak NN 177/04

Prema prijelaznim i završnim odredbama Zakona iz 2010. godine¹¹ stupile su na snagu nove, revidirane, stope poreza na dohodak, primjenjive od 01. srpnja 2010. od kada se više ne primjenjuje stopa poreza od 45%.

Tablica 3 – Stope poreza na dohodak od 01. srpnja 2010.

Stope poreza na dohodak	Mjesečna porezna osnovica primjena od 1. srpnja 2010.
12%	do 3.600,00 kn
25%	iznad 3.600,00 kn do 10.800,00 kn (tj. daljnjih 7.200,00 kn)
40%	iznad 10.800,00 kn

Izvor: Računovodstvo i financije, objavljeno 29.06.2010., str. 5., <http://rif.hr>, (10.12.2016.)

Stope poreza na dohodak primjenjivale su se kao takve narednih pet godina uz stalne izmjene porezne osnovice, kako mjesečne tako i na godišnjoj razini, te izmjene osobnog odbitka fizičke osobe.

Od 1. siječnja 2015. godine mijenjaju se porezni razredi za primjenu propisanih poreznih stopa i napušta određivanje poreznih razreda, ovisno o visini osnovnog osobnog odbitka. Iznos poreznog razreda više ne ovisi o iznosu osnovnog osobnog odbitka, već se porezna tarifa utvrđuje na sljedeći način. Porez na dohodak plaća se po stopi od 12% na poreznu osnovicu do visine 2.200,00 kuna, po stopi od 25% na razliku porezne osnovice između 2.200,00 kuna i 13.200,00 kuna te po stopi od 40% na poreznu osnovicu iznad 13.200,00 kuna, a na kraju se uvećava za prirrez porezu na dohodak koji uvedu jedinice lokalne samouprave.

¹¹Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak NN, br. 80/10.

Tablica 4 - Mjesečne i godišnje porezne stope u Republici Hrvatskoj od 01.01.2015.

Mjesečna porezna osnovica	Godišnja porezna osnovica	Stopa
Do 2.200,00 kn	Do 26.400,00 kn	12%
Iznad 2.200,00 do 13.200,00 kn (idući 11.000,00 kn)	Iznad 26.400,00 do 158.400,00 kn (idući 132.000,00 kn)	25%
Iznad 13.200,00 kn	Iznad 158.400,00 kn	40%

Izvor: Središnji državni portal, Porez na dohodak, <https://gov.hr/moja-uprava/financije-i-porezi/porezi-i-prijava-poreza/porez-na-dohodak/430>, (09.12.2016.)

Tablica 5 – Izračun plaće za 2015./2016.

Ukupan trošak:			11.720,00
Doprinosi NA ukupno:			1.720,00
Zdravstveno osiguranje (15%):	10.000,00	15%	1.500,00
Zaštita zdravlja na radu (0.5%):	10.000,00	0.5%	50,00
Za zapošljavanje (1.7%):	10.000,00	1.7%	170,00
Bruto:			10.000,00
Doprinosi IZ ukupno:			2.000,00
Doprinos za mirovinsko 1. stup (15%):	10.000,00	15%	1.500,00
Doprinos za mirovinsko 2. stup (5%):	10.000,00	5%	500,00
Dohodak:			8.000,00
Osobni odbitak:			2.600,00
Porez i prirez ukupno:			1.170,40
Ukupno porez:	5.400,00		1.064,00
Porez (12%):	2.200,00	12%	264,00
Porez (25%):	3.200,00	25%	800,00
Porez (40%):	0,00	40%	0,00
Prirez (10%):	1.064,00	10%	106,40
Neto:			6.829,60

Izvor: <http://www.isplate.info/kalkulator-place-2016.aspx>, (12.12.2016.)

Unatoč razmjerno malom udjelu poreza na dohodak u ukupnim poreznim i proračunskim prihodima konsolidiranog državnog proračuna, Hrvatska slovi za jednu od najopterećenijih zemalja porezom na dohodak u Europi. Pogotovo je to slučaj kada je riječ o najvišoj stopi poreza na dohodak. U Hrvatskoj je ona 40% i iznad je prosječne najviše porezne stope u EU od 37,68%, a samo malo ispod prosječne najviše porezne stope zemalja OECD-a od 41,58%. Isto tako vidljivo je da Hrvatska ima vrlo nisku granicu za primjenu najviše porezne stope poreza na dohodak. Prihod od poreza na dohodak u Hrvatskoj ima vrlo mali udio u ukupnim poreznim i proračunskim prihodima Državnog proračuna (<http://finance.hr>., 12.12.2016.).

3.5. PRIREZ

Prirez je dodatni porez koji se plaća povrh poreza na dohodak, a služi za financiranje jedinica lokalne samouprave. Njegova je osnovica porez na dohodak, a na temelju Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, visinu prireza određuje lokalna vlast.

Općine i gradovi mogu uvesti prirez porezu na dohodak i to (Alijagić, 2015.):

1. općina po stopi do 10%,
2. grad s manje od 30.000 stanovnika po stopi do 12%,
3. grad s više od 30.000 stanovnika po stopi do 15%,
4. Grad Zagreb po stopi do 30%.

Prirez porezu na dohodak prihod je jedinice lokalne samouprave u kojoj porezni obveznik ima svoje prebivalište ili uobičajeno boravište.

3.6. IZRAČUN PLAĆE OD 01. SIJEČNJA 2017.

Parametri za izračun plaće od **01. siječnja 2017. godine** po prijedlogu Ministarstva financija (<http://www.isplate.info/obracun-place-novi-izracun.aspx>, 13.12.2016.):

- ☐ Povećanje osnovnog osobnog odbitka s 2.600,00 na **3.800,00 kn**,
- ☐ Porezne stope od 12%, 25% i 40% ukidaju se i uvode nove od **24% i 36%**,
- ☐ Osnovica za uzdržavane članove i djecu iznositi će **2.500 kn**,
- ☐ Povećavaju se koeficijenti za djecu:
 - ✓ za 1. dijete sa 0,5 na **0,7**,
 - ✓ za 2. dijete sa 0,7 na **1**,
 - ✓ za 3. dijete sa 1 na **1,4** itd.

- ☐ Povećavaju se koeficijenti za uzdržavane članove sa 0,5 na **0,7**.

Porezni razredi za stope poreza:

- ☐ 24% - osnovica 17.500,00 kn (0 kn - 17.500 kn),
- ☐ 36% - osnovica sve više od 17.500,00 kn.

Kod obračuna plaće po novom, veću plaću imat će zaposlenici koji su iz plaće do sada uplaćivali porez. Zaposlenici koji imaju veliki osobni odbitak i do sada nisu plaćali porez iz plaće, kod njih će situacija ostati ista, i dalje neće plaćati porez ali ni neto plaća im neće biti veća. Znači, od novog izračuna plaće veću korist će imati zaposlenici koji trenutno plaćaju porez iz plaće, imaju veću plaću i veći osloni odbitak.

Sa prijedlogom povećanja osobnog odbitka s 2.600,00 na 3.800,00 kn povećati će se dakle neoporozi dio plaće, što znači da je osnovica za porez manja i da će po novom izračunu za istu plaću biti manji porez.

Tablica 6 – Vrijednost osobnog odbitka u 2016. i 2017.

Vrsta osobnog odbitka	Koeficijent (stari) novi	2016. godina	2017. godina
Osnovni osobni odbitak	(1) 1	2.600,00	3.800,00
Osobni odbitak za 1. dijete	(0,5) 0,7	1.300,00	1.750,00
Osobni odbitak za 2. dijete	(0,7) 1	1.820,00	2.500,00
Osobni odbitak za 3. dijete	(1) 1,4	2.600,00	3.500,00
Osobni odbitak za 4. dijete	(1,4) 1,9	3.640,00	4.750,00
Osobni odbitak za 5. dijete	(1,9) 2,5	4.940,00	6.250,00
Osobni odbitak za 6. dijete	(2,5) 3,2	6.500,00	8.000,00
Osobni odbitak za 7. dijete	(3,2) 4	8.320,00	10.000,00
Osobni odbitak za 8. dijete	(4) 4,9	10.400,00	12.250,00
Osobni odbitak za 9. dijete	(4,9) 5,9	12.740,00	14.750,00
Osobni odbitak za 10. dijete	(5,9) 7	15.340,00	17.500,00
Osobni odbitak za uzdržavanog člana	(0,5) 0,7	1.300,00	1.750,00
Osobni odbitak za invalidnost	(0,3) 0,4	780,00	1.000,00
Osobni odbitak za 100% invalidnost	(1) 1,5	2.600,00	3.750,00

Izvor: <http://www.isplate.info/obracun-place-novi-izracun.aspx>, (12.12.2016.)

Tablica 7 – Stope poreza i razredi za 2016. i 2017.

Stopa	Porezni razredi u 2016. godini	Porezni razredi u 2017. godini
12%	0,01 do 2.200,00 (2.200,00)	ukida se u 2017.
24%	nema u 2016.	0,00 do 17.500,00 (17.500)
25%	2.200,01 do 13.200,00 (11.000)	ukida se u 2017.
36%	nema u 2016.	17.500,01 do neograničeno (od 17.500)
40%	13.200,01 do neograničeno (od 13.200)	ukida se u 2017.

Izvor: <http://www.isplate.info/obracun-place-novi-izracun.aspx>, (12.12.2016.)

Tablica 8 - Izračun plaće za 2017.

Ukupan trošak:			11.720,00
Doprinosi NA ukupno:			1.720,00
Zdravstveno osiguranje (15%):	10.000,00	15%	1.500,00
Zaštita zdravlja na radu (0.5%):	10.000,00	0.5%	50,00
Za zapošljavanje (1.7%):	10.000,00	1.7%	170,00
Bruto:			10.000,00
Doprinosi IZ ukupno:			2.000,00
Doprinos za mirovinsko 1. stup (15%):	10.000,00	15%	1.500,00
Doprinos za mirovinsko 2. stup (5%):	10.000,00	5%	500,00
Dohodak:			8.000,00
Osobni odbitak:			3.800,00
Porez i prirez ukupno:			1.108,80
Ukupno porez:	4.200,00		1.008,00
Porez (24%):	4.200,00	24%	1.008,00
Porez (36%):	0,00	36%	0,00
Prirez (10%):	1.008,00	10%	100,80
Neto za 2017. godinu:			6.891,20
Neto plaća trenutna (2016):			6.829,60
Plaća će biti veća za 0,90%:			61,60

Izvor: <http://www.isplate.info/kalkulator-place-2017.aspx>, (12.12.2016.)

Kada usporedimo obračun plaće za 2016. godinu i obračun plaće za 2017. godinu, gdje je zadani bruto iznos od 10.000,00 kn, uz povećanje osobog odbitka sa 2.600,00 na 3.800,00 kn, te korekciju poreznih razreda, očekivano povećanje plaće je 0,90%, odnosno 61,60 kn.

4. RASPODJELA POREZA NA DOHODAK U REPUBLICI HRVATSKOJ

Raspodjela poreza na dohodak je uređena Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Porez na dohodak dijeli se između države, općine, grada i županije, osim prihoda od poreza na dohodak po osnovi kamata na štednju što je prihod državnog proračuna.

Temeljem izmjena Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave iz 2008. godine, gradovima i općinama je pripadalo 55% prihoda od poreza na dohodak dok je županijama pripadalo 15%. Udio za decentralizirane funkcije je bio 10,7%, a udio pozicije izravnjanja u državnom proračunu je bio 17,5%. U međuvremenu su donesene još tri izmjene predmetnog Zakona kojim se mijenjao raspored sredstava od poreza na dohodak i to 2012., 2014. i 2015. godine.

Posljednje izmjene Zakona o financiranju¹² propisuju raspored prihoda od poreza na dohodak koji se primjenjuje od 1. siječnja 2016. godine na način da (Zakon o financiranju, čl. 45.):

- ☐ općinama i gradovima pripada 60% prihoda od poreza na dohodak ostvarenih na njihovom području,
- ☐ županijama pripada 16,5%,
- ☐ udio za decentralizirane funkcije je 6% (osnovno i srednje školstvo 1,9% i 1,3%, socijalna skrb 0,8%, zdravstvo 1% i vatrogastvo 1%)
- ☐ udio pozicije izravnjanja u državnom proračunu je 16%,
- ☐ kao novina je uveden i udio koji se koristi za pomoć za projekte koji se sufinanciraju sredstvima europskih fondova te taj udio iznosi 1,5%.

¹²Narodne novine, br. 100/15

Tablica 9 - Raspodjela poreza na dohodak - osnovna

grad/općina	60,0%
županija	16,5%
decentralizirane funkcije (ukupno)	6,0%
osnovno školstvo	1,9%
srednje školstvo	1,3%
socijalna skrb	0,8%
zdravstvo	1,0%
vatrogastvo	1,0%
pozicija izravnanja (planirano u DPRH*)	16,0%
pozicija pomoći za sufinanciranje EU projekata (planirano u DPRH*)	1,5%

Izvor: Republika Hrvatska Ministarstvo financija, Raspodjela poreza na dohodak temeljem Zakona o financiranju JLP(R)S, <http://www.mfin.hr.>, (14.12.2016.)

Uz navedene udjele, posljednja izmjena Zakona uključuje i posebne rasporede za Grad Zagreb, za jedinice koje imaju status potpomognutog područja, jedinice na otocima te posebne rasporede za jedinice na brdsko-planinskim područjima.

Udio Grada Zagreba u rasporedu poreza na dohodak predstavlja i gradski i županijski udio 76,5% (60% + 16,5%) zbog statusa Grada Zagreba kao grada i kao županije (<http://www.mfin.hr.>).

Općine, odnosno gradovi koji prema posebnom propisu imaju status potpomognutog područja (indeks razvijenosti ispod 75% prosjeka Republike Hrvatske) imaju 88% udjela u porezu na dohodak, a županiji se raspoređuje preostalih 12%. Općine i gradovi sa navedenim statusom ne raspoređuju porez na dohodak za druge namjene (<http://www.mfin.hr.>).

Općine i gradovi na otocima koji međusobno zaključe sporazum o zajedničkom financiranju kapitalnog projekta od interesa za razvoj otoka ne izdvajaju sredstva za pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije od 16%, već se taj iznos slijeva u poziciju za pomoći za financiranje kapitalnog projekta od interesa za razvoj otoka. Ostali udjeli u rasporedu poreza na dohodak su identični standardnoj (osnovnoj) raspodjeli.

Općine i gradovi sa statusom brdsko-planinskog područja, a koji su istovremeno razvrstani u III. i IV. skupinu razvijenosti jedinica lokalne samouprave, odnosno čiji je indeks razvijenosti između 75% i 125% prosjeka Republike Hrvatske imaju udio od 70,5% u porezu na dohodak naplaćenom na svom području koji se uvećava za preuzete decentralizirane funkcije. Udio županije je 12% koji se također uvećava za najviše 6% (6% ako općina ili grad na području županije nije preuzela niti jednu decentraliziranu funkciju). Udio pozicije za pomoći za projekte sufinancirane iz fondova Europske unije je 1,5%, dok se 10% iznosa naplaćenog poreza na dohodak na području lokalne jedinice raspoređuje za financiranje kapitalnih projekata od interesa za razvoj jedinica na brdsko-planinskom području (<http://www.mfin.hr.>)

Prihodi ostvareni od udjela pozicije pomoći za projekte sufinancirane sredstvima europskih strukturnih i investicijskih fondova čiji su nositelji općine, gradovi i županije, odnosno pravne osobe u njihovu većinskom vlasništvu ili suvlasništvu i ustanovama čiji su osnivači, raspodjeljuju se sukladno kriterijima utvrđenim od strane ministarstva nadležnog za koordinaciju europskih strukturnih i investicijskih fondova.

Sredstva za pokriće rashoda za preuzete decentralizirane funkcije (školstvo, socijalna skrb, zdravstvo i vatrogastvo) osiguravaju se iz dodatnog udjela poreza na dohodak, te s pozicije

pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije u državnom proračunu ako sredstva iz dodatnog udjela poreza na dohodak nisu dovoljna za pokriće rashoda do iznosa utvrđenog minimalnim financijskim standardima za pojedinu decentraliziranu funkciju. Sredstva ostvarena od dodatnog udjela u porezu na dohodak u iznosu većem nego je to utvrđeno minimalnim financijskim standardima prihod su državnog proračuna.

Raspodjela poreza na dohodak primjenjuje se i na uplate i na povrate poreza na dohodak (<http://www.mfin.hr.>).

Tablica 10 – PRIHODI OD POREZA NA DOHODAK OD 2011. – 20015.

	IZVRŠENJE 2011.	IZVRŠENJE 2012.	IZVRŠENJE 2013.	IZVRŠENJE 2014.	IZVRŠENJE 2015.
	2	5	2	5	5
PRIHODI POSLOVANJA	107.069.669.876,26	109.558.927.867,40	108.585.049.413,97	114.044.484.836,99	109.110.878.972,12
Prihodi od poreza	61.088.579.331,62	64.332.057.704,78	62.713.258.493,54	63.074.040.447,92	68.014.776.516,01
Porez i pririz na dohodak	1.307.485.859,94	1.269.525.101,78	1.372.697.530,78	1.401.941.724,58	2.068.143.140,92
Porez i pririz na dohodak od nesamostalnog rada	1.666.166.899,20	1.570.384.598,07	1.557.805.044,74	1.561.894.130,81	1.561.355.570,18
Porez i pririz na dohodak od samostalnih	144.309.327,04	125.462.299,56	134.987.770,61	140.737.230,75	174.211.507,54
Porez i pririz na dohodak od imovine i imovinskih prava	32.078.755,97	31.078.937,55	36.105.541,26	43.101.889,25	62.500.200,12
Porez i pririz na dohodak od kapitala	11.007.143,44	32.717.504,13	59.022.868,66	73.118.177,09	316.383.310,91
Porez i pririz na dohodak po godišnjoj prijava	150.655.556,47	124.588.780,62	131.877.725,70	149.270.174,34	70.142.901,48
Porez i pririz na dohodak utvrđen u postupku nadzora za prethodne godine	10.115.719,92	3.870.679,92	4.715.821,76	1.829.053,51	3.131.998,73
Povrat poreza i pririza na dohodak po godišnjoj prijavi	-734.888.167,10	-618.792.825,77	-551.817.241,95	-568.008.931,17	-119.582.348,04
Povrat više ostavrenog poreza na dohodak za decentralizirane funkcije	28.040.625,00	215.127,70			

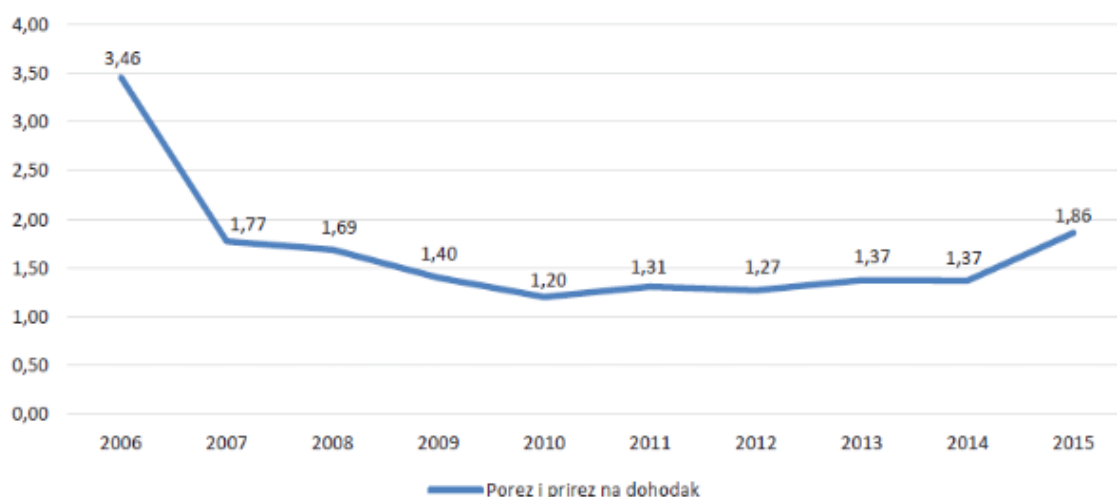
Izvor: Izrada autora prema internetskoj stranici Ministarstvo financija RH,

<http://www.mfin.hr.>, (14.12.2016.)

Unatoč razmjerno malom udjelu poreza na dohodak u ukupnim poreznim i proračunskim prihodima konsolidiranog državnog proračuna, Hrvatska slovi za jednu od najopterećenijih zemalja porezom na dohodak u Europi. Pogotovo je to slučaj kada je riječ o najvišoj stopi poreza na dohodak. U Hrvatskoj je ona 40% i iznad je prosječne najviše porezne stope u EU od 37,68%, a samo malo ispod prosječne najviše porezne stope zemalja OECD-a od

41,58%. Isto tako vidljivo je da Hrvatska ima vrlo nisku granicu za primjenu najviše porezne stope poreza na dohodak. Prihod od poreza na dohodak u Hrvatskoj ima vrlo mali udio u ukupnim poreznim i proračunskim prihodima Državnog proračuna.

Grafikon 1 - Prihodi od poreza i prireza porezu na dohodak u ukupnim poreznim prihodima (mlrd.kuna)

Izvor: Šimurina. N., Zaposlimo Hrvatsku – Strateške smjernice za rast zaposlenosti, HGK, 2015., str. 137.

Prema podacima Europske komisije (dalje: EK) Hrvatska ima daleko najmanji udio poreza na dohodak u ukupnim prihodima opće države u odnosu na ostale zemlje članice Europske unije (dalje: EU). Drugim riječima, u prosjeku u zemljama članicama porez na dohodak čini oko 21,1% ukupnih prihoda, dok u Hrvatskoj čini svega 8,0% ukupnih prihoda opće države. Dosadašnja istraživanja pokazala su i da je porezno opterećenje dohotka od samostalnog i nesamostalnog rada neravnomjerno raspoređeno, što nije u skladu sa načelom pravednosti u oporezivanju. Oporezivanje dobiti tvrtki karakteriziraju relativno niske zakonske i efektivne porezne stope koje su povezane uz primjenu izdašnih olakšica i poticaja, ali njihova je iskorištenost slaba (Šimurina, 2015.).

5. ZAKLJUČAK

Porez na dohodak definira se kao izravni porez, tj. kao porez koji se nameće izravno na dohodak osobe ili domaćinstva koje bi trebali snositi porezni teret. Porez na dohodak najtipičniji je oblik izravnih poreza, dok je porez na promet najtipičniji neizravni porez. Porez na dohodak nameće se na oporezivi dohodak pojedinaca, obično prema progresivnim poreznim stopama. Upravo je to njegovo strukturno obilježje, jedna od temeljnih vrijednosti poreza na dohodak jer se zbog tog svojstva on može dobro prilagoditi sposobnosti plaćanja pojedinaca i domaćinstva. Porez na dohodak je relativno novi porezni oblik, no bez obzira na to danas predstavlja jedan od najznačajnijih poreznih oblika svakog suvremenog poreznog sustava. Njegova važnost očituje se u velikoj financijskoj izdašnosti, ali i u njenoj upotrebi kao elastičnog i vrlo djelotvornog instrumenta ekonomske i fiskalne politike. Zakonom o porezu na dohodak i Pravilnikom o porezu na dohodak u Hrvatskoj je regulirano utvrđivanje, obračunavanje i plaćanje poreza na dohodak. Što se tiče modela oporezivanja dohotka Hrvatska primjenjuje jedinstveni sintetičko-germanski tip oporezivanja dohotka s osnovicom koja predstavlja zbroj svih prihoda ostvarenih tijekom jednog poreznog razdoblja. U Hrvatskoj se oporezuje šest izvora dohotka, a to su nesamostalni rad, samostalna djelatnost, imovina i imovinska prava, kapital, osiguranje i drugi dohoci. Porez na dohodak u Hrvatskoj gotovo se u potpunosti oslanja na oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada. Porez na dohodak ne plaća se na primitke kao što je naknada plaće za vrijeme privremene nezaposlenosti i spriječenosti za rad isplaćenu na teret sredstava obveznih osiguranja, na primitke učenika i studenata na redovnom školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga, po posebnim propisima i do propisanog iznosa, ten a naknade štete zbog posljedica nesreće na radu prema odluci suda ili nagodbi u tijeku sudskog postupka, ako je naknada određena u jednokratnom iznosu. Sustavi oporezivanja dohotka konstantno su izloženi određenim reformama i upravo te stalne izmjene su njihova najznačajnija karakteristika. Osnovicu za obračun poreza čini ukupan iznos dohotka kojeg rezident ostvari u tuzemstvu i inozemstvu, odnosno nerezident u tuzemstvu, umanjen za osobni odbitak rezidenta odnosno osobni odbitak nerezidenta. Osnovni osobni odbitak treutno iznosi 2.600,00 kuna mjesečno, dok se poreznom reformom u 2017. planirana povećanje istog na iznos od 3.800 kuna, jednako za sve obveznike. Sa ulaskom u 2017.

godinu prema prijedlogu Ministarstva financija trebala bi se povećati i osnovica za uzdržavane članove i djecu, na 2.500 kuna, te također i koeficijenti za djecu i koeficijeni za uzdržavane članove. Isto tako od 01. siječnja 2017. godine doći će do ukidanja sadašnjih poreznih stopa od 12%, 25% i 40% i uvođenja novih poreznih stopa od 24% i 36%. Sukladno tome trebali bi se izijeniti i porezni razredi, pa bi tako za stopu poreza od 24% porezni razred bio od 0,00 do 147.500,00 kuna, a za stopu poreza od 36% porezni razred bi bio od 17.500,00 kuna. Najavljenom poreznom reformom, odnosno izmjenama u sustavu poreza na dohodak očekuje se rasterećenje plaća kroz podizanje osobnih odbitaka, odbitaka za djecu i uzdržavane članove, širenje razreda i snižavanje naviše stope. Prema projekcijama financijskih stručnjaka za očekivati je da izmjenom poreznog sustava pola milijuna građana od siječnja 2017. neće plaćati porez na dohodak, a većini od 1,2 milijuna koji hoće, porez će biti manji. Jedini koji bi nakon izmjena mogli plaćati više su fizičke osobe koje uz visoku mjesečnu plaću imaju i znatne honorare. Porez također neće plaćati osobe s jednim djetetom koje zarađuju do prosječne mjesečne plaće u državi, oko 7700 bruto ili 5500 neto, a za dvoje djece bez poreza su sve neto plaće do 8000 kuna.

Donis Šaban

LITERATURA

Stručna literatura

1. Alijagić M., FINANCIRANJE JAVNE UPRAVE, Otočac, 2015.
2. Javorović M., POREZ NA DOHODAK U RH, Visoko učilište EFFECTUS, Visoka škola za financije i pravo, fip/Volume 3/Number 1/2015.
3. Jelčić. B., POREZI, Visoka poslovna škola Libertas, Zagreb, 2011.
4. Jelčić B., Bejaković P., RAZVOJ I PERSPEKTIVE OPOREZIVANJA U HRVATSKOJ, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Radovi odsjeka za ekonomska istraživanja zavoda za povijesne i društvene znanosti, svezak 39, Zagreb, 2012.
5. Kesner-Škreb m., POREZ NA DOHODAK, Financijska teorija i praksa 28 (1), Institut za javne financije, Zagreb, 2004.
6. Kesner-Škreb M., Što s porezima u Hrvatskoj?, Porezno opterećenje, oporezivanje dohotka, dobiti i imovine, Povremeno glasilo instituta za javne financije, Newsletter broj 32, Zagreb, 2007.
7. Šimurina. N., ZAPOSILIMO HRVATSKU – STRATEŠKE SMJERNICE ZA RAST ZAPOSLENOSTI, HGK, 2015.
8. Zakon o porezu na dohodak NN 109/93, usvojenom krajem 1993. godine, u primjeni od početka 1994.
9. Zakon o porezu na dohodak iz 2000. godine NN 127/00 s izmjenama i dopunama NN 150/02 počeo se primjenjivati 1. siječnja 2001.
10. Zakon o porezu na dohodak NN 177/04
11. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak NN, br. 80/10.
12. Zakon o porezu na dohodak - na snazi od 01.01.2016., NN 177/04, 73/08, 80/10, 114/11, 22/12, 144/12, 43/13, 120/13, 125/13, 148/13, 83/14, 143/14, 136/15
13. Zakon o porezu na dobit, pročišćeni tekst zakona, NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, na snazi od 09.06.2016.
14. Zakon o obrtu NN 143/13, na snazi od 10.12.2013.

15. Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, na snazi od 01.01.2015., NN 117/93, 69/97, 33/00, 73/00, 127/00, 59/01, 107/01, 117/01, 150/02, 147/03, 132/06, 26/07, 73/08, 25/12, 147/14, 100/15
16. Pravilnik o porezu na dohodak, Urednički pročišćeni tekst, NN 95/05, 96/06, 68/07, 146/08, 2/09, 9/09 - Ispravak, 146/09, 123/10, 137/11, 61/12, 79/13, 160/13, 157/14 i 137/15
17. Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, NN 100/15
18. Osobni odbitak, <http://www.porezna-uprava.hr.>, 05.12.2016.
19. Računovodstvo i financije, objavljeno 29.06.2010., str. 5., <http://rif.hr.>, 10.12.2016.
20. Središnji državni portal, POREZ NA DOHODAK, <https://gov.hr/moja-uprava/financije-i-porezi/porezi-i-prijava-poreza/porez-na-dohodak/430>, 09.12.2016.
21. <http://www.isplate.info/kalkulator-place-2016.aspx>, 12.12.2016.
22. <http://www.isplate.info/obracun-place-novi-izracun.aspx>, 13.12.2016.
23. <http://www.isplate.info/kalkulator-place-2017.aspx>, 12.12.2016.
24. <http://finance.hr.>, 12.12.2016.
25. Republika Hrvatska Ministarstvo financija, RASPODJELA POREZA NA DOHODAK TEMELJEM ZAKONA O FINANCIRANJU JLP(R)S, <http://www.mfin.hr.>, 14.12.2016.
26. <http://www.mfin.hr.>
27. Izrada autora prema internetskoj stranici Ministarstvo financija RH, <http://www.mfin.hr.>, 14.12.2016.

POPIS TABLICA

Tablica 1 - Osobni odbitak od 1. siječnja 2015.	30
Tablica 2 - Promjene poreza na dohodak.....	33
Tablica 3 - Stope poreza na dohodak od 01. srpnja 2010.	34
Tablica 4 - Mjesečne i godišnje porezne stope u Republici Hrvatskoj od 01.01.2015.....	35
Tablica 5 - Izračun plaće za 2015./2016.	35
Tablica 6 - Vrijednost osobnog odbitka u 2016. i 2017.....	38
Tablica 7 - Stope poreza i razredi za 2016. i 2017.	39
Tablica 8 - Izračun plaće za 2017.	39
Tablica 9 - Raspodjela poreza na dohodak - osnovna	42
Tablica 10 - PRIHODI OD POREZA NA DOHODAK OD 2011. – 20015.....	44

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1 - Prihodi od poreza i prireza porezu na dohodak u ukupnim poreznim prihodima (mlrd.kuna)	45
---	----

POPIS SLIKA

Slika 1 - Porezni sustav.....	3
-------------------------------	---